

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din - nedeljska izdaja celoletna 96 Din, za inozemstvo 120 Din Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797 Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 - nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan (jutra), razen ponedeljka in dneva po prazniku

Mussolinijev govor

Predsednik italijanske vlade Benito Mussolini je imel v nedeljo dopoldne v Milanu - ki ga imenujejo rojstno mesto fašizma - velik govor, ki ga je vsa Evropa nestrno pričakovala prvič zato, ker je italijanski ministrski predsednik v svojih izjavah v primeru z drugimi državni vodno originalen, drugič pa tudi zaradi tega, ker položaj v Evropi potrebuje razjasnitve po tolikih diplomatskih obiskih in sestankih, ki jim nikdo, ne državnik in ne pripisni človek, niso vedeli prisoditi pravega pomena. Tisti, ki so od Mussolinija pričakovali originalnih senzacij in tudi oni, ki so si želeli jasnega vpogleda v sedanj politični položaj v Evropi, so bili z milanskim govorom postreženi. Mussolini je dolgo ni bil teko nov in tudi dolgo ne tako jaseen. Ker je očitno zunanje politična inercialnost v Evropi za enkrat prešla v italijanske odnose nemške roke, sedaj pač ne bo preselajalo drugega, kakor storiš edino to, kar je v sedanjem trenutku mogoče - zavzeti stališče.

Mussolinijev govor, o katerem je sam uvodoma dejal, da je v njem sleherna beseda premišljena, je treba deliti v dva dela. Prvi del je posvečen ideološkim načelom sodobne evropske politike, drugi del pa razpravlja o odnosih med Italijo in drugimi državami, sosedami in nesosedami. Tako bomo tudi mi razdelili svojo oceno tega govora, ki brez vsakega dvoma spada med zgodovinske izjave, izrečene na zgodovinskem ovinku vojne dobe.

V prvem delu svojega govora je šef italijanske vlade povedal svoje iskreno mnenje o raznih načelih, okrog katerih se je vrtila in se še vrtila vsa evropska politika. Znamo jih na pamet, saj bremo o njih sedaj že polnih 15 let. To so vprašanja razorožitve, nadalje vprašanje, kako naj se organizira kolektivna varnost, odnosno - če se poslužimo slovenščine - kako pripraviti vse evropske narode do tega, da se obvezujejo, da bodo skupno čuvali drug drugega varnost in končno vprašanje vloge, ki naj jo v življenju narodov igra Zveza narodov, ustanovljena ob priliki mirovne konference v Parizu l. 1919. Glede vseh imenovanih treh vprašanj si je naše javno mnenje že ustvarilo svoje naziranje. Kadar se je pisalo o razorožitvenih konferencah, smo dobivali ganljive prošnje, naj o tem nič ne pišemo več, češ, da to nikogar ne zanima, kadar smo spregovorili kaj o Zvezi narodov, je vse skomizalo z ramami, češ, kaj nas s tem dolgočasite. Resnici na ljubo je treba priznati, da so islega mnenja tudi vsi državnik, ki v razorožitveni nikoli verovali niso, v Zvezo narodov pa so spričo lanskih in letošnjih izkušnji popolnoma obupali. Toda čast, da je to, kar vsi mislijo, tudi javno izpovedal, gre šefu italijanske vlade, ki je z brutalno iskrenostjo potegnul krinko raz obraz evropske politike in razgalil resnico v vsej njeni grozoti. Po 15 letih razorožitvenih konferenc je danes Evropa trikrat tako oborožena, kot je bila leta 1914, po 17 letih zasedeni Zveze narodov so države - njene članice - popolnoma brez vsake zaščite, in po 17 letih truda, da se narode prepriča o potrebi skupnih obveznosti za zaščito drug drugega, smo razdeljeni v taborc, ki se smirno sovražijo in ki morda komaj čakajo, da drug drugega nasokčijo. Klavem rezultat, ki opravičuje Mussolinija, da je brez usmiljenja razodel to hinavščino. S tem ni rečeno, da se moramo veseliti, da je tako. Prav bi bilo, če bi se bili ti ideali uresničili in bi se ne bili spremenili v spake, ki jih zamao oblačimo v lepe fraze, v katere niti sami več ne verjamemo. Uresničili se pa niso, na žalost, niti smemo upati, da se bodo v današnjih okoliščinah sploh kdaj uresničili. Zato je zdravnik naredil prav, da je bolezen imenoval s pravim imenom. Morda bo strah pred končno katastrofo iztrezil glave, da se Evropa še v zadnjem usodnem trenutku vnesse. Obžalovati pa moramo, da šef italijanske vlade, potem ko je šel vse lažnjive vzore, ni dal novih, ki bi nam prinesli odrešenje. Geslo: »Mir z vsemi, toda oboroženi mir!« namreč se nam ne zdi s človečanskega stališča, da ne govorimo o krščanskem, tako strašno, da ga ne moremo smatrati za zdravilo marveč za strup, ki bo končno veljavno razdeljal sleherno človeško občestvo.

V drugem delu govora je Mussolini v jedrnatih besedah opisal odnose Italije do drugih držav v Evropi. Tudi tukaj je bil nov, v nekaterih točkah celo preseljivo nov. Oznanil je preokrete v zunanji politiki, ki jih je zmožen samo človek, ki ima absolutno oblast v svoji državi. Semkaj spadajo besede prijateljstva, ki jih je naslovil na Jugoslavijo, češ »da obstajajo sedaj vsi potrebni in zadostni pogoji: moralni, gospodarski kakor politični, da vzpostavimo resnično in konkretno prijateljstvo med obema državama na nove osnove.« Te prijateljske besede bodo svojstveno odmevale po naši državi in lahko rečemo, da z nestrpnostjo pričakujemo povratek predsednika vlade dr. Stojadinoviča, da tolačica v imenu jugoslovanske države vtiči, ki ga je napravila ta zgodovinska izjava v Milanu ter nakaže osnovne smernice za način, kako naj se to prijateljstvo dejansko oživotvori.

Jasno so bile tudi besede, s katerimi je Mussolini orisal odnose z velesilami. Franciji Italija zamerja, da še vedno ni priznala osvoboditve Abesinije in novega italijanskega imperija, in stavlja to tudi kot predpogoj za obnovu prijateljstva. To je huda beseda. Še hujaša pa je ona, naslovljena na Anglijo, ko proglašja Mussolini Sredozemsko morje ne za italijansko last, marveč za italijansko življenje in zahteva od Anglije, da to novo dejstvo pripozna in to hitro, karli sicer grozi nevarnost, »da bo italijanski narod planil na noge ter bo pripravil na boj z odločnostjo, ki ii zgodovina ne pozna primera.« Zdi se nam - čeravno še ne vemo, kakšen odmev je imel ta odstavek v Londonu, da se na Sredozemskem morju pripravljajo veliki dogodki, katerih končno poglavje se bo odigralo morda že v nekaj letih. Probi boljševizmu pa dviga šef italijanske vlade zastavo, saj je to »stara zastava, s katero je fašizem v Italiji zmagal,« in saj je to, »kar se boljševizem in komunizem imenuje, le državni superkapitalizem,« ki ga je treba streti. Ker je v Mussolinijevem govoru »sleherna beseda premišljena«, je treba ugotoviti, da pade v oči, da Italija ne dviga zastave proti sovijski vladi, marveč samo proti boljševizmu in da se tukaj razhaja protiboljševska borbenost med Italijo in Nemčijo, ki ima v tem pogledu torej bolj široke pojme, kot

Nemška roka v Bagdadu?

Ozadja arabskega nacionalizma v Iraku

London, 2. novembra. TG. Dogodki v Iraku so povzročili v vsej Angliji veliko razburjenje. Še le danes je bilo razglašeno po časopisu, da je bil pri državnem udaru, ki sta ga izvedla dva arabska voditelja Hikmat Sulejman in Sidki Bej s tem, da sta z bombnimi letali pregnala dosedanja vlado, ubit tudi general Džafar paša, bivši minister in energični podpornik angleške politike. Iz dežele pa sta zbežala dva druga velika prijatelja angleške politike, zunanji minister Nuri Sajid paša ter notranji minister Rašid Ali paša. Državni udar v Iraku je torej naravnost katastrofa za angleško politiko v Mali Aziji in prihaja po palestinskih nemirih kot nadaljnji grozeči oblak, ki oznanja nova neurja veljavi britanskemu imperiju v arabskih deželah.

Angleški interesi v Iraku so ogromni. Ne samo da je zamljepisni položaj Iraka takšen, da je Irak nekaj razgledni stolp, s katerega je mogoče nadzirati vso Malo Azijo, to je Turčijo, Perzijo in male arabske države dol do Ibn Saudove Arabije, marveč predstavlja Irak tudi v gospodarskem pogledu eno najvažnejših angleških posestev. Skoraj vse angleško vojno brodoge se napaja s petroljem, ki izvira v Iraku (Mosul) in se odvaja po posebnih vodih in palestinsko pristanišče Hajfo.

Potres, ki se je začel v Iraku, je torej silno neprijetna stvar za Anglijo, ki se z začudenjem sprašuje, od kod neki vso to rovarjenje, ki ji dela neprestane težave, enkrat v Egiptu, drugič v Palestini in sedaj zopet v Iraku.

Irak je pričakoval, da se bo razvil v neodvisno državo. Na zunaj je to tudi postal, toda s pogodbami je to državo Anglija tako navezala nase in si jo tako podvrkla, da je postala tako rekoč angleška kolonija. Arabski nacionalisti so to težko prenašali. Nastalo je gibanje »Istiklal«, to je neke vrste irako-arabski narodni socializem, ki sta mu načelovala zmagovalca pri sedanjem puču in mu je pripadal tudi sedanj kralj Ghazi. Istiklal je imela velike uspehe za časa abesinskega spora in je takrat angleška diplomacija morala korak nazaj, kar je arabske nacionaliste še bolj spodbudilo.

V Londonu pa se šele danes zavedajo, kako pogrešno je bilo, da so dopustili, da se je zadnja leta nemški vpliv tako razbohotil v vsem Iraku in na dvoru v Bagdadu, kjer narodni socializem naravnost obožavajo. Odnosaji med Berlinom in Bagdadom so postali naravnost tesni in je to nemško propagando stalo ogromne denarje. Stare sanje o zvezi »Belin-Bagdad«

so se zopet pojavile v vsej svoji privlačnosti. V Bagdadu je čedalje več nemških svetovalcev, v Berlinu čedalje več iraških dijakov. London se zaveda, da vodi vso nacionalno gibanje v Aziji ali nemški narodni socializem ali pa italijanski fašizem.

Tukajšnji »Evening Star« je danes celo zapisal, da stremlj Nemčija za tem, da ustvari angleški židovski Palestini za hrbotno narodno socialistično državo, ki bo stalna nadloga za vso angleško imperijalno politiko v Aziji in izhodišče vsearabskega gibanja.

Treba je torej pričakovati nove koncentracije angleških čet v Mezopotamiji (Iraku), ki bodo zaustavila protizidovski in protiangliški tok Istiklal stranke, ki si je stavila nalogo, da Irak iztrga Angležem popolnoma iz rok in je svojim ciljem prišla bliže, ko ji je sedanj državni udar tako sijajne uspel.

London, 2. novembra. AA. Današnji »Daily Telegraph« poroča, da so v Jeruzalemu prepričani, da se je prevrat v Iraku izvršil z nemško pomočjo. Ugledni palestinski prvak je izjavil, da mu iz Bagdada poročajo, da tudi tam prevladuje to prepričanje.

Ataturk o Jugoslaviji

Vezi med Turčijo in Jugoslavijo - vezi bratstva

Ankara, 2. novembra. AA. Anatolska agencija poroča: Včeraj se je začelo redno zasedanje turškega parlamenta z govorom predsednika republike g. Kemala Ataturka. V svojem govoru se je dotaknil vseh problemov turške kulturne, gospodarske in mednarodne politike. V tem delu svojega govora je g. Kemal Ataturk posebno poudarjal odnose Turčije s sovjetsko Rusijo, Anglijo, Jugoslavijo in Afganistanom. Govoršč o Balkanu je rekel g. Kemal Ataturk:

Posebno se veselim z vami, ker je tekom svetovne vojne bival med nami odlični ministrski predsednik naš prijatelj in zaveznice Jugoslavije. Okrepitve balkanske bratstva je bila zmeraj naša glavna želja. Vezi med Jugoslavijo in Turčijo so bistven izraz tega bratstva. Ohranitev miru med balkanskimi državami, med državami zapadne Azije in vzhodnega Sredozemlja je danes bolj zavarovana kot v mnogih drugih delih sveta.

Mussolinijev odmev

Uradna razlaga Rima

Rim, 2. nov. AA. (Havas) Rinski politični krogi smatrajo, da je Mussolinijev govor v Milanu dopolnilven bolognskega govora o miru. Govor je vazen zaradi konference držav rimskega protokola, ki bo v kratkem na Dunaju.

V govoru predsednika italijanske vlade poudarjajo tele tri točke:

1. Mussolini ni govoril v imenu prijateljstva Italije in Nemčije in ni predlagal nobenega načrta, ki bi pomenil skupni načrt italijanske in nemške politike. Njegov govor pomeni samo nadaljevanje dosedanjih smernic italijanske politike. V tem oziru bi bil ta govor mogoče tudi pred berlinskim sestankom.

2. Mussolinijev nasvet za mir je namenjen predvsem Veliki Britaniji. V tej zvezi je Mussolini popolnoma jasno oertal sredozemsko politiko Italije, ki zahteva italijansko-angleški dogovor, da prepreči hude nevarnosti.

3. Mussolini ne oznanja nobene križarske vojne zoper Sovjete na način Nemčije. Povedal je, da je Italija nasprotnica komunizma, da pa Italija ve sedaj, kakor je vedela tudi prej, da bremene isti procesi komunizem na gospodarskem in socialnem področju, kakor kapitalizem.

4. Vrhu tega je zanimivo, da Mussolini sploh ni govoril o Sovjetski Rusiji, Spaniji in Mali zvezi.

V Parizu

Pariz, 2. novembra. AA. Havas: Pariški jutranjiki kritizirajo Mussolinijev govor o kolektivni

Zemunska vremenska napoved: Večina oblačna. Nekaj dežja v severozapadnih krajih.

Dunajska vrem. napoved: nobenih bistvenih izprememb obstoječega vremena.

pa njena zaveznica Italija. Zveza z Nemčijo je novo osišče, okrog katerega naj se zberce vse druge evropske države, ki hočejo delati za mir, tako se glasi milansko povabilo, o katerem bomo šele zvedeli, če in v koliko je Evropa zanj navdušena. V svojem govoru je šef italijanske vlade, govoreč o Madžarski tudi dejal, da »dokler ne bo zadoščeno njenim pravičnim zahtevam, ni mogoče misliti na dokončno ureditev Podonavja« in da je »Madžarska s svojimi 4 milijoni sonarodnjakov, ki žive izven meja, prvi pohabljeneec«. Ker uradno besediše Mussolinijev govor, kot ga je priobčala agencija Stefani, tega odlomka ducejega govora ne prinaša, smemo trditi, da je bil namenjen samo za ušesa milanskih zborovalcev, v mednarodni politiki Italije pa do ne igra nobene vloge. Evropa bo je ugotovitve vesela, ker bo vplivala olajševalno na uresničitev ideala o iskrenem sodelovanju vseh podonavskih držav, naj pripadajo rimskemu bloku ali Mali zvezi.

Kakor torej vidimo, je bil Mussolinijev govor v Milanu potreben in dobrodošel. Marsikaj bo sedaj bolj jasno. Ne bo se treba loviti za utvare ali za prazne fraze. Marsikaj bo sedaj lažje v urečevanju evropskega sožitja. Resnica, četudi v oči bode, je boljša kot laž. In Milan nam je povedal resnico.

V Berlinu

Berlin, 2. nov. AA. (Havas). Nemško časopisje pozdravlja Mussolinijev govor. »Montag« povdarja v naslovu, da je Mussolini rekel Ženevi Z Bogom! in da so berlinski razgovori dali Evropi nauk. »Montagpost« pravi, da nastaja po vsej priliki fronta civilizacije proti boljševizmu barbarstvu. »Kölnische Zeitung« smatra, da je Mussolinijev govor razčistil mednarodno ozračje. Mussolini je govoril priprosto in ni hotel obremeniti svojega govora z diplomatskimi obrabi in z vprašanji dnevene politike. Razbil je štiri usodne in velike iluzije, na koncu pa je jasno povedal, v čem je italijanska politika do drugih držav.

V Londonu

London, 2. nov. AA. Angleški uradni krogi ne marajo še komentirati govora Mussolinija in pravijo, da bodo zavzeli stališče tedaj, ko bodo imeli v rokah uradno besedilo tega govora. »Times« pišejo, da bo angleška javnost sprejela z veseljem na znanje vest, da Mussolini želi, da bi se zboljšali odnosi med Anglijo in Italijo. Vkljub težavam zadnjih časov imajo tradicije prijateljstva med Italijo in Anglijo še zmeraj globoke korenine v angleškem narodu. List pravi, da predstavlja svoboda plovbe na Sredozemskem morju eno izmed glavnih točk angleške zunanje politike. »Daily Telegraph« piše o izjavi Mussolinija o kolektivni varnosti in pravi, da skupni interesi na Sredozemskem morju narekujejo mnogo bolj sklenitev iskrenega sporazuma kot pa pogoj na nesporazum.

Na Dunaju

Dunaj, 2. nov. AA. Avstrijski uradni krogi doslej še niso izdelali nobenega komentarja o večrajšem Mussolinijevem govoru. V političnih krogih pozdravljajo zlasti odstavek tega govora, v katerem je Mussolini potrtil dogovor od 11. julija in povdaril, da je dogovor ena izmed osnov za ohranitev avstrijske neodvisnosti. O Mussolinijevih besedah, posvečenih Društvu narodov, izražajo današnji jutranjiki upanje, da ga bo mogoče vendarle preurediti. Poluradni »Montagblatt« ugotavlja, da je sedaj načeta razprava o tej preureditvi in da zapadne sile v načelu soglašajo z Mussolinijem, da je treba v Društvu narodov napraviti gotove izpremembe.

Konferenca rimskega bloka

Italija - Madžarska - Avstrija

Rim, 2. novembra. b. Bodoči italijansko-avstrijsko-madžarski konferenci pripisujejo velik pomen ter v zvezi s tem vsi italijanski listi pišejo z največjim simpatijami o večrajšem govoru šefa italijanske vlade Mussolinija, ki je pokazal veliko razumevanje za Avstrijo, posebno pa še za Madžarsko. Italijanski zunanji minister grof Ciano pride na Dunaj drugi teden 8. novembra. Konferenca držav rimskega sporazuma bo v času od 11. do 13. novembra. Grof Ciano bo odpotoval na Dunaj že tri do štiri dni poprej ter bo napravil uradni obisk avstrijskemu kanclerju dr. Schuschniggu in zunanjemu ministru dr. Schmidtju. Razen tega bo grof Ciano aktivno sodeloval tudi v pripravah za konferenco rimskega sporazuma.

Italijanski listi pri tej priliki poudarjajo pomen zadnjih češkoslovaško-romunskih posvetovanj v Prahi. Ta pogajanja so, kakor trdijo v Rimu, olajšala približanje Male zveze z državami rimskega bloka. V zvezi s tem beležijo vsi fašistični listi vest pariškega »L'Oeuvra«, da je sedaj češkoslovaška vlada mnogo bolj pripravljena za bližanje z Italijo, kakor je bila v preteklosti in je zaradi tega postalo tudi bližanje Male zveze z državami rimskega sporazuma popolnoma zrelo. Po informacijah italijanskih listov verujejo tudi francoski uradni krogi v možnost gospodarskega sporazuma v Podonavju, zelo skeptično pa opazujejo poskus, da se med podonavskimi državami, Italijo in Nemčijo sklene političen sporazum. Istotako gledajo v Parizu zelo skeptično na vsak poskus za sklenitev novega jadranskega sporazuma.

Italijanski listi na pariške komentarje precej ostro reagirajo in poudarjajo, da gre Italiji za to,

da se srednjeevropska politika in tudi jadranska politika realizirata, pri čemer je Italija že dosegla gotove uspehe.

Volitve v USA

Newyork, 2. nov. b. Borba za predsedniške volitve je dosegla danes svoj višek in jo ameriška zgodovina še ni zabeležila. V akciji so vsa sredstva, agitatorji, tisk, radio in korupcija, kakršno je mogoče zamisliti samo v Združenih državah. Kljub vsem naporom opozicije pa ima največ izgledov za izvolitve zopet Roosevelt.

Vsa newyorška policija je mobilizirana. Ta sklep je bil izvršen zaradi tega, da se prepreči pri jutrnjih predsedniških volitvah neredi. Policija je s pomočjo oklopnih avtomobilov, tankov in motoriziranih oddelkov pregledala vsa sumljiva poslopja, zlasti v lukah in je aretirala na stotine sumljivih oseb, ki so znani ekstremisti. Policija je vse odpeljala v začasni preventivni zapor in jih bo izpustila šele po volitvah.

Portugalska proti komunizmu

Lisbona, 2. nov. b. Včeraj je bila v Lisbonu prirejena velika manifestacija za režim Salazarja in proti komunizmu. V manifestaciji je sodelovalo nad 50.000 oseb. Ogromni sprevod je šel po ulicah in burno protestiral proti zločinskemu postopanju komunistov in zahteval proti njim najhujše kazni in izgone na samotne otoke. Salazar je burno pozdravljen, govoril manifestantom in poudaril, da je borba proti komunizmu nujna

Kako Slovenci pišemo svojo zgodovino

„Cankarja so ukradli...“

Vsled strankarske zagrizenosti Cankar ne dobi spomenika v Ameriki

Nemcem, Francozom, Angležem, Čehom, Italijanom ali tudi Hrvatom se kaj takega ne bi moglo pripetiti kar se je pripetilo Slovincem: Družba naprednjakov je ukradla Cankarjev spomenik, da ga družba »klerikalcev« ne bi postavila in ga pokazala svetu. Vse je bilo že lepo pripravljeno za veliko slavnost, ob kateri bi naši izseljenci v »Jugoslovanskem kulturnem vrtu« v Clevelandu odkrili spomenik pesnika S. Gregorčiča in pisatelja Iv. Cankarja, pa so morali pred kratkim spoznati, da je Cankarjev kip izgubil brez sledu in da ga je vzela neka družba Slovencev, da bi ga postavila drugam, v dvoranu nekoga doma, kjer bi ga mogli videti samo tisti, ki tja pridejo, in ne v park, kjer bi bil vsemu velikemu mestu pred očmi. Ali pa ga sploh nikamor ne namerava postaviti in ga je izmaknila za to, da ga ne bi postavil kdo drugi, ki morda zasebno nekoliko drugače gleda na svet. — Kateri narod se na tako smešen način tuli za svoje moše? Pri katerem narodu si ena stranka ali celo posamezno društvo prilasti velikega pisatelja, kakor da je živel in delal samo za majhno družbo in ne za vse narod? Pri katerem narodu gre politična opredelitev tako daleč, da tudi ravniki narodnim delavcem ne dovolijo, da bi stopili na nevtralna, vsemu narodu skupna tla? Tako aberistični razdor more razdvajati samo slovenski narod, ki je prav zaradi tega — majhen. Videti pa je, da to zgodovinsko usodno breme vlačijo Slovenci s seboj tudi čez lužo, kjer se je ob Cankarju pokazalo v vsej sramotni luči. Tam daleč v Ameriki, v Clevelandu, so se dobili slovenski ljudje, ki so dejali: Cankar je bil naše stranke, mi mu bomo odkrivali spomenik ali pa nobeden!

„Jugoslovanski kulturni vrt“

Vsa zadeva je precej dolga, ves čas pa je potekala v razprtijah, podtikanju in obrekovanju in zahrbtnostih. Clevelandska mestna občina je posameznim narodnostim odkazala določene dele svojih parkov, da jih uredijo po svojem okusu in opremijo s svojimi znamenji. Prostor, ki je bil določen Jugoslovancem, so prevzeli Slovenci, ker so od vseh Jugoslovancev v največjem številu in najbolj strnjeno naseljeni, pa ga je bilo treba še hitro sprejeti, ker so se zanj potegovali tudi druge narodnosti. Za opremo in oskrbovanje tega prostora se je ustanovila posebna družba ali društvo »Jugoslovanski kulturni vrt«, katerega glavni tajnik je sedaj g. Jože Grdina, in ki je dne 2. decembra 1932. prostor slovesno prevzelo v svojo last. Vsej slovesnosti je bil pokrovitelj tedanji jugoslovanski poslanik za USA dr. Leonid Pitamic, ki je zasadil prvo lopato. Dela za preurejanje, zasajanje in okrajevanje prostora pa so se nadaljevala in so v posameznostih trajala prav do zadnjih dni, v končnih podrobnostih naj bi bila končana prve dni novembra letošnjega leta. Prvi spomenik, ki so ga ameriški Slovenci postavili v ta vrt in s tem pokazali, da že ima svojega gospodarja v smislu namenov clevelandске mestne občine, je bil spomenik škofu in misijonarju Frideriku Ireneju Baragi, ki po svojem svetniškem življenju in velikem kulturnem poslanstvu ni vreden samo časti oltarja, ampak tudi častnega mesta v kulturnem vrtu.

Ze takoj ob ustanovitvi Jugoslovanskega kulturnega vrta pa so ameriški Slovenci mislili še na druge spomenike, ki jih bodo postavili na tem prostoru. Računali so zlasti s spomenikom Ivana Cankarja, Simona Gregorčiča in spomenikom Njegoša, pesnika »Gorskega vena«.

Boj za Cankarja

Spomenik Ivana Cankarja, delo Petra Lobode, ki ga jim je v ta namen poslala ljubljanska mestna občina, je prišel v Ameriko prve dni meseca aprila l. 1933. Ko so nekateri prenapeteli izvedeli, da bo najprej postavljen spomenik škofu Baragi, so se takoj spustili v borbo za kip Ivana Cankarja. Zlasti delovno je bilo »Slovensko dramsko društvo Ivan Cankar«, ki ima svoj sedež v Clevelandu in ki je ustanovljeno izključno za vzgojo in procvit slovenske in angleške dramske umetnosti ter temelji v vseh ozirih na popolnoma nepristranski podlagi (iz 1. člena pravil). To društvo se je že l. 1934. obrnilo na odbor Jugoslovanskega kulturnega vrta, naj bi mu pripustilo kip Ivana Cankarja, da ga postavi v svojih prostorih. Odbor pa mu je v dopisu dne 10. maja 1934 po svojem predsedniku Johnu L. Michelichu odgovoril, da bodo poleg kipa škofa Barage postavili tudi kip Ivana Cankarja, ker je v parku prostora najmanj za 12 spomenikov. Povabil je tudi »Slovensko dramsko društvo Ivan Cankar«, naj se po svoji popolnoma nepristranski podlagi pridruži nepristranski akciji Jugoslovanskega kulturnega vrta, da bo moglo odkritje izvesti v čim slovesnejši obliki.

Na ta odgovor se je »Slovensko dramsko društvo Ivan Cankar« 30. avgusta l. 1934. obrnilo naravnost na mestni svet v Ljubljani s prošnjo, naj ta posreduje, da bo dobilo podarjeni kip Ivana Cankarja, češ, da bo edino društvo v Ameriki, ki je bilo ustanovljeno v njegov spomin in ki edino nosi njegovo ime. — Ko je ljubljanski mestni svet odgovoril, da je kip namenjen našemu narodnemu parku v Clevelandu in naj se ameriški Slovenci sami pomenijo, kdo ga bo postavil in odkril, mu je dramsko društvo še enkrat razložilo vse »okoliščine« in ponovno prosilo, da se njemu prepusti Cankarjev kip, češ, da »uradniki kulturnega vrta kipa Ivana Cankarja ne marajo«. V Clevelandu vsi vemo, da uradniki kulturnega vrta predstavljajo le eno stran naroda in ta je skrajno klerikalna. Vemo tudi, da se uradniki kulturnega vrta niso nikdar udeleževali iger, katere je spisal Ivan Cankar. Naše mnenje je, da je bil pri naročilu kipa pri vsaj nekakšnem nesporazumu. Klerikali so pričakovali, da jim pošljete nekakšnega škofa, pa če tega ne, vsaj kakšnega duhovnika, pa ste poslali kip Ivana Cankarja (za katerega so klerikali izrecno prosili — op. ur.) — ljudem, ki ga v sreču mirajo, ki niso bili nikdar v skladu s Cankarjevimi idejami. Da, v Clevelandu je mnogo Cankarjevih pristašev (Cankar nikdar ni zbral »pristašev« — op. ur.), vendar odkrito rečeno, smo v manjšini. O kipu Ivana Cankarja pravijo, da ga bodo postavili enkrat pozneje, kdaj, tega nihče ne ve. Vemo le toliko, da kadar in kjer bodo uradniki kulturnega vrta, katerega predsednik je g. Anton Grdina, postavili spomenik Ivanu Cankarju, bodo to izvedli na tak način, da bodo sramotili njegova dela in ves napreden slovenski element v Clevelandu. Tako je to slovensko dramsko društvo razlagalo ljubljanskemu mestnemu svetu kulturno in narodno propagandne namene »Jugoslovanskega kulturnega vrta«. V nadaljnjem pa dramsko društvo Ivana Cankarja prosi, naj ljubljanski mestni svet ta kip podari njemu, da ga bo postavilo v slovenskem narodnem domu v Clevelandu. Svojo prošnjo je utemeljilo s

temi dokazi: »Gotovi smo, da ko bodo sedanji uradniki kulturnega vrta postavljali Cankarjev kip, mu bodo postavili neznamen kamen. Uredili bodo tako, da bodo ponižali vse, ki smo Cankarjevega smisla. Verujte, da Slovenci, katere predstavlja dramsko društvo Ivan Cankar, so iskreni, zavedno misleči in napredni ter vredni te časti, da postavimo v naš kulturni hram S. N. Dom njegov kip, kip Ivana Cankarja. Dramsko društvo Ivan Cankar je bilo ustanovljeno v njegov spomin in je do danes edino društvo v Ameriki, ki nosi njegovo ime. Če nam dovolite, bomo vse do pičice izvedli v najkrajšem času. Anton Grdina naj postavlja Baraga, mi bomo pa Ivana Cankarja, če nam dovolite.«

Sicer »napredni ljubljanski mestni svet« pa se je zavedal, da Cankar pač ni last samo enega društva in je odgovoril, da še vedno vztraja na tem, da naj se kip postavi tja, kamor je bil prvotno namenjen. Vse drugo pa je notranja zadeva ameriških Slovencev. Dramsko društvo »Ivan Cankar« se je potem obrnilo naravnost na ravnatelja clevelandskih parkov, g. Huga Vargo, ki pa je prošnjo prepustil predsedniku lige kulturnih vrtov g. Wolframu. Liga kulturnih vrtov pa je vso zadevo odstopila Jugoslovanskemu kulturnemu vrtu. Odbor Jugoslovanskega kulturnega vrta je na svoji seji ponovil sklep, da bo postavil podarjeno soho pisatelja Ivana Cankarja pač v Jugoslovanskem kulturnem vrtu in da se bo to izvedlo čimprej. Obenem je zopet povabil dramsko društvo »Ivan Cankar« k sodelovanju.

Baraga do pasu - Cankar do vrta

Po vsem tem je društvo »Ivan Cankar« zopet poslalo pismo ljubljanskemu mestnemu svetu, naslovljeno na dr. Vladimira Ravniharja, v katerem se ponovno pritožuje, da ne more priti do Cankarjevega kipa. V tem pismu — z dne 5. marca 1936 — pravi, da ima Jugoslovanski kulturni vrt sedaj sicer drug odbor, »ki je manj razvpit, pa še vedno istega strogo klerikalnega kalibra.« Ker je medtem »Ameriška domovina« že objavila, da bo ob enem s Cankarjevimi spomenikom odkrit tudi spomenik Simona Gregorčiča, je dramsko društvo »Ivan Cankar« tudi o tem povedalo svoje mnenje, in sicer na kaj grob način: »Oni dobro vedo, da njih pristaši ne bodo dali denarja za postavitev sohe Ivana Cankarja, za Gregorčiča pa se bo dalo nekaj dobiti, zato ker je bil duhovnik. Gre se jim enostavno za to, da kar bodo postavili, mora biti duhovnik če že ne škof. Ti ljudje niso nikdar brali Cankarjevih spisov, pa tudi ne Gregorčičevih poezij, ker sploh nič literarnega ne berejo. Sedaj zopet vidimo, da bodo nabirali denar za obe sohi, postavili pa bodo le spomenik Simona Gregorčiča s izgovorom, da za Cankarja ni bilo dovolj dohodkov. Clevelandska napredna družba se iz navedenih razlogov nočejo pridružiti klerikalni skupini, ker ostanemo dosledno izigranci.« V istem pismu pa to društvo pove, da bi se mogla napredna društva tudi zediniti in nekdanji sklep glede postavitve Cankarjevega spomenika v dvorani narodnega doma izpremeniti v toliko, da bi ga postavili v Jugoslovanski kulturni vrt, za kar je bil prvotno namenjen, samo dovolj naj se jim, da ga oni postavijo. Tudi mere Baragevega in Cankarjevega spomenika jim niso bile všeč: »V našem slučaju bi tudi radi imeli večjega Ivana Cankarja, da bi vsaj ne bil manjši od Barage. Barago soha je do pasu s celim oprsem. Naše napredno društvo bi bilo pripravljeno nekaj plačati, če nam morete preskrbeti večjo soho Ivana Cankarja, ki naj bi bila cela glava z oprsem. Misel naprednih ljudi je taka, da če se že postavi spomenik Ivanu Cankarju v Jugoslovanskem kulturnem vrtu, naj bo ta spomenik velik (morda na konju z vihrajočim repom — op. ur.), da bo v skladu z njegovimi deli.« Kulturni oddelek mestnega poglavarstva jim je dne 9. aprila 1936 odgovoril, da se v nesporazume ameriških Slovencev pač ne mara vtikati in da vedno stoji na stališču, naj Cankarjev spomenik čimprej pride na dostojno mesto, da se ne bo valjal v zaprajeni garaži mestne vrtinarje v Clevelandu, kamor ga je clevelandska mestna občina deponirala do odkritja. Obenem pa jim je tudi povedal, da se umetniška dela pač ne merijo na komele in da vrednost spomenikov tudi ni odvisna od njihovih mer, ampak od umetnostnega izraza.

Cankar ukraden

Med temi razprtijami in zahrbtno borbo, ki kaže vso plitvost naprednega elementa, pa je odbor Jugoslovanskega kulturnega vrta pridno delal in pripravil vse podrobnosti za slavnostno odkritje Gregorčičevega in Cankarjevega spomenika, ki naj bi bilo na »zahvalni dan« Združenih držav Severne Amerike dne 26. nov. tega leta.

Casopisje ameriških Slovencev je bilo o tem že obveščeno in vse se je pridno pripravljalo na veliko narodno slovesnost med ameriški Slovenci. Odbor kulturnega vrta je za to priliko nameraval izdati lepo spominsko knjigo, za katero je napisal nekaj vzpodbudnih besed tudi ljubljanski župan g. dr. Juro Adlešič. K slavnosti so povabili tudi pisatelja Finžgarja, da bi pri tej priliki zastopal ljubljansko mesto. V zadnjih dneh pa so se med Slovenci v Clevelandu razširile govorice, da Cankarjevega spomenika ni. Zastopniki Jugoslovanskega kulturnega vrta so šli gledat v skladišče mestne vrtinarje, kamor ga je clevelandska mestna občina položila in kjer je bil shranjen ves ta čas, (da so si Slovenci priharili veliko carino), pa so morali ugotoviti, da ga res ni več. Iz zaslanišča clevelandskih mestnih delavcev so šele izvedeli, da sta letos koncem maja ali pa začetkom junija prišla dva Slovencev v skladišče in se izkazala s pismi (— vsekakor ponarejenimi —) Jugoslovanskega kulturnega vrta, naj se jima izroči kip Ivana Cankarja, češ, da ga bodo postavili v dvorano slovenskega narodnega doma in ne v park. Kdo sta bila ta dva moža in kdo ju je postal, še ni bilo mogoče ugotoviti, žalostno pa je, da se je ta zgodba, ki ni nič kaj lepo potekala, na tako čuden način zaključila. Nimamo še podatkov, kaj bo s slovesnostjo dne 26. novembra. Prepričani pa smo, da tudi ta dogodek ne bo ubil delavnosti pravih Slovencev v Ameriki in da bodo tudi ta madež, ki je radl nepojmljive nestrnosti padel na slovenske izseljence v obeh drugih narodnostih, skušali oprati s živahnim prosvetnim in narodnovzgojnim delovanjem.

Zagreb, 2. nov. b. V noči od nedelje na ponedeljek ob 11.35 so čutili v Zagrebu in okolici precej hud potres, ki je bil zlasti močan v Dolnji Stubici. Središče potresa je nekje v Zagrebški gori. Prebivalstvo je bilo vsled potresa zelo vznemirjeno in so nekateri celo zbežali ponoči iz stanovanj na prosto.

Dr. Stojadinović se vrača iz Turčije - naše zveste zaveznice in prijateljice

Carigrad, 2. novembra. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je nocoj sprejel na jugoslovanskem konzulatu v Carigradu v navzočnosti Branka Lazareviča, jugoslovanskega poslanika v Ankari, g. Vukoviča, jugoslovanskega generalnega konzula v Carigradu, dr. Protiča, kabinetskega šefa v zunanjem ministertvu, poročevalce turških listov. Pri sprejemu so bili zastopani vsi veliki turški listi in tuje agencije. Poročevalcem je predsednik dr. Stojadinović dal tole izjavo:

Ponudila se mi je redka prilika, da obiščem zaveznisko in prijateljsko Turčijo za časa neodvisnostnega praznika. Tako sem mogel videti Turčijo v trenutku, ko zbira svoje moči in beleži doseženi napredek. Občudujem uspehe, ki ste jih pokazali v tako kratkem času pod vodstvom tako velikega dinamičnega duha, kakor je njegova ekscelencija predsednik republike Ataturk. Dosegli ste več kakor drugi v deseti in celo v stoletjih drugačnih časih. Predsednik Ataturk je ustvaril tisto, kar pomeni v vašem jeziku njegovo ime: postal je čče nove Turčije. Ankara, popolnoma nova, bela in ponosna, predstavlja nov in nenavaden tip delovanja. Dosegla je že in bo celo prekosila tiste kulture, ki so bile pred njo na njenih tleh in v njeni neposredni okolici. Današnja kemalistična Ankara, lahko že zdaj s ponosom gleda na svoje uspehe. Na vojaški paradi sem videl vašo oboroženo silo: iz nje izhaja dinamizem in ista volja po delu, kakor se opaža v Ankari.

Ni treba poudarjati, kako se prijateljska in zavezniska Jugoslavija veseli, ko vidi turško armado, tako discipline in tako navdušeno kakor je vaša. Vse enote, od letalstva pa do mornarice, so imele na svojih licih zapisano vero v svoje poslanstvo in svojo moč. Poleg vojske pa ne bi smel pozabiti stranke ljudstva, ki je pozdravila s ponosom svojega velikega poglavarja. To je državljani nove Turčije, na katerem temelji red in mir in delo. Kratko bivanje v Ankari mi je dokazalo, da vaša nacionalna stavba temelji na kar najvrstnejših osnovah. Povsod se vidi načrtno delo

in temu načrtu je arhitekt vaš veliki poglavar in realizator predsednika Izmet Ineni, ki sem z njim imel dolge, prisrčne in iskrene pogovore. Ko sem predvčeršnjim zapustil Ankaro in danes vaš lepi Carigrad in z njim Turčijo, si ne morem kaj, da ne bi poudaril zaslug vaših novinarjev. Mnogo ste storili za zblizanje in medsebojno seznanjanje na tej poti. Izrabim to priliko, da preko vaš izrečen prijateljskemu in zavezniskemu turškemu narodu moje najiskrenejše želje za njegovo odločnost in blagostanje.

Drago mi je, da sem med vami, in da sem vas spoznal. Bil sem v Ankari, kjer sem doživel odlične sprejem. Sestal sem se s turškimi državniki; sprejel me je predsednik republike Kemal Ataturk. Ta pozornost pa ni veljala samo meni, temveč je tudi dokaz prijateljstva, ki ga Turčija goji do vsega našega naroda in do Jugoslavije. Naša zgodovina s Turki je dolga. Borili smo se kot junaki in gentlemani in zato bo naše prijateljstvo danes čvrste, ker dobro poznamo in cenimo drug drugega. Ne vem, ali ste bili pred kratkim v naši državi, reči vam pa smem, da je ugled Jugoslavije zrasel. Ne pozabite, da je v slogi rešitev. Zato vas pozivam, bodite složni, kajti poleg konzulata predstavljate vi vso državo. Po vas dobiva Turčija sliko o vsej Jugoslaviji. Verujem v vaš patriotizem in s to željo po složnem delu in ljubezni do naše države vas pozdravljam: Zivel!

Člani kolonije so viharno pozdravili dr. Stojadinovića s trikratnim živio in živela Jugoslavija! Nato sta konzul Vukotić in njegov gospos privredila zakusko na čast predsedniku vlade in njegovim gospos. Na zakuski so bili tudi člani jugoslovanske kolonije.

Predsednik vlade je nocoj odpotoval s simptomskim ekspresom ob 21.40 iz Carigrada. Z njim sta se odpeljala tudi kabinetna šefa dr. Protič in dr. Gašić. Do postaje spremljajo dr. Stojadinovića jugoslovanski poslanik v Ankari Branko Lazarevič in zastopniki predsedstva turške vlade in turškega zunanega ministertva.

Beli tik pred Madridom Letališče Getafe so rdeči že izpraznili

Lizbona, 2. novembra, c. General Franco je objavil uradno poročilo, da so njegove čete že prišle na razdaljo poldruga kilometra od letališča Getafe pri Madridu. Njegove patrole so že vkorakale na letališče.

Madrid, 2. novembra, b. Iz zanesljivega vira se čuje, da je madridska vlada že včeraj izpraznila vse predmestje pred letališčem Getafe, ki šteje okrog 4500 prebivalcev. Po vsem, kar je znane, se trdi, da je bil ta korak storjen zato, da se omogoči svobodno manevriranje velikim modernim tankom in drugemu motoriziranemu orožju na predvečer najhujšega protinapada, ki ga pripravljajo komunistične čete v obrambo španske prestolnice.

Pariz, 2. novembra, b. Po zadnjih vesteh iz Španije so v teku včerajšnega dne nacionalne čete na celotnem bojišču prešle zopet v ofenzivo in zaveze vse položaje, ki so bili določeni kot cilji novega napada. Pred vratmi Madrida je bilo večerje ves dan zelo živo na vseh sektorjih, zlasti pa na južnem, kjer so nacionalisti po marksističnem udaru zopet postali gospodarji položaja in je inicijativa v njihovih rokah. Tu so nacionalisti prodrli še nekaj kilometrov dalje proti španski prestolnici in takoj montirali svoje težke baterije, ki sicer danes še molčijo, toda že v teku jutrišnjega

dne lahko prično bruhati smrtonosni in uničevalni ogenj na madridska predmestja, kjer imajo prejšnji miličniki svojo zadnjo bojno črto. Na sektorju Guadaleare se je včeraj vodila nekaj ur krvava borba, v teku katere je bilo na obeh straneh mnogo mrtvih. Na tem bojišču se v velikem številu borijo inozemski plačanci, največ je Rusov. Francove čete so našle 10 mrtvih trupel.

Ofenziva madridske vlade se je torej končala s popolnim neuspehom. Te vesti ne potrjuje samo iz glavnega štaba nacionalnih sil v Salamanci, temveč tudi iz Barcelone in Madrida. Armada generala Varelle je zagospodarila na cesti južno od glavnega mesta, ki pelje čez Degato in Pinjo proti Madridu. Motorizirane čete generala Varelle, napredujejo trenutno od Aranhueza severovzhodno proti San Martinu de la Vega in se jim je posrečilo presekatii zvezo med Madridom in Valencijo. V borbi so madridske čete povsod doživle hudo poraz, zlasti mnogo izgub pa so imele pri vasi Tarla južno od Madrida. Tu je izgubilo življenje mnogo inozemcev, ki so igrali močno vlogo v obrambi.

Snoči je madridska vlada objavila svoja vojna poročila, v katerih neposredno priznava uspehe nacionalnih čet na jugu, ker ta poročila govore o borbah pri Fuella Brada, vasi, ki leži 5 km južno-zapadno od madridskega letališča Getafe.

Domači odmevi

Ne hodite na sonce...

Sobotno »Jutro« je v svoji onemoglosti šlo tako daleč, da je zapisalo, kako naš list hujeka, obrekuje in zavija ter da so za tak način pisanja odgovorni duhovniki, ki sede v odboru Katoliškega škofnega društva s škofom dr. Rožmanom na čelu. Ugovajljamo, da niti eden niti drugi teh gospodov ne more biti odgovoren za »obekovanje«, ki izhajajo v »Slovencu«, ker teh obrekovanj sploh ni. Pač pa je »Slovenec« po svoji časnikarski dolžnosti ob zadnjih volitvah moral resnici na ljubo povedati, kako je bilo tedaj, ko je monopol vsakega političnega delovanja imela na Slovenskem jutrošnja JNS. Ako smo torej v teku volivnega boja morali zapisati kaj takega, kar je v resnici bilo grdo, ni to naša krivda, ampak so tega krivi tisti gospodje, kateri so celih 6 let nad slovenskim narodom delali grehe. Kaka logika je to? Ako bi »Jutro« obojalo požigalce, ubijalce, sleparje, ne bo nikomur prišlo na misel, da bi zaradi tega »Jutru« kaj očital. Če pa mi obojamo delovanje političnih požigalcev, ki so nam uničili toliko narodnega premoženja in moralnega bogastva v našem narodu ter ubili toliko značajev s svojo nemoralno politiko, pa »Jutro« meče kamenje na nas, češ da grdo pišemo. Damo vam besedo, gospodje od »Jutra«, da bomo mi najbolj veseli, kadar o grehih vaših političnih jnsarskih velmož ne bo treba več pisati. Dokler pa ti hodijo na božje sonce z vsemi svojimi političnimi in gospodarskimi uspehi, naj se nikari ne pretožujejo, da jih sonce žge!

Lista za volitve v TOI

Ljubljana, 2. novembra. Na svojih sejah dne 31. oktobra t. l. je Glavni volilni odbor potrdil sledeče kandidatne liste za volitve v Zbornico za TOI:

- Za obrtno volilno telo:
1. vol. okrožje (Ljubljana mesto): z nosilcem Ivanom Ogrinom, stavbenikom iz Ljubljane;
  2. vol. okrožje (okraj Kranj): z nosilcem Francem Camernikom, ključavničarskim mojstrom iz Cerkelj pri Kranju;
  3. vol. okrožje (okraj Novo mesto in Črnomelj): z nosilcem Alojzijem Midoferjem, kroj. mojstrom, Novo mesto;
  4. vol. okrožje z nosilcem Grilem Alojzijem, sedlarskim mojstrom, Novo mesto;
  5. vol. okrožje (okraj Brežice): z nosilcem Ključarjem Henrikom, kleparskim mojstrom iz Brežice;
  6. 11. vol. okrožje (Celje mesto in okraj): z nosilcem Hohnjeem Milošem, kiparskim mojstrom iz Celja;
  7. 16. vol. okrožje (Ptuj mesto in srez): z nosilcem Jakobom Zadravcem, lastnikom paromlina v Središču ob Dravi;
  8. 18. vol. okrožje (okraj Murska Sobota): z nosilcem Kavko Karlom, tes. mojstrom iz Ljubljane.

Za gostinsko vol. telo:

9. 1. vol. okrožje (mesto Ljubljana): z nosilcem Majenom Cirilom, restavratrjem iz Ljubljane;

10. 2. vol. okrožje (območje zbornice izven Ljubljane): z nosilcem Serecem Josipom, kavar-narjem iz Maribora.

Danes popoldne se je zopet sestal Glavni volilni odbor za volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Glavni volilni odbor je potrdil še dve listi za obrtni odsek in sicer za 13. volilno okrožje, ki obsega okraj Konjice in Dravograd, listo, katere nosilec je Koschier Franjo, kovaški mojster v Celju in za 19. volilni okraj, ki obsega okraj Doljno Lendavo, listo, katere nosilec je Liotrop Stefan, čevljarski mojster v Turnišču.

S tem je število potrjenih list za obrtni odsek naraslo na 10, poleg tega so potrjene tudi vložene liste za gostinski odsek. Glavni volilni odbor je več kandidatnih list zaradi formalnih pogršk zavrnil. V tokih bo glavni volilni odbor pregledal nadaljnje vložene liste.

„Preganjanje nacionalnega učiteljstva v Sloveniji“

Belgrad, 2. novembra, m. Zadnja številka »Učiteljskega glasnika«, glasila opozicije proti sedanjemu vodstvu Jugoslovanskega učiteljskega združenja, med drugim gradivom objavlja tudi članke s naslovom »Preganjanje nacionalnega učiteljstva v Sloveniji«, s katerim razkrinkuje demagogijo, s katero skuša operirati naše »nacionalno« učiteljstvo med nepoučeno srbsko javnostjo. Prvi del tega članka obravnava položaj slovenskega učiteljstva do svetovne vojne in je dobila s tem srbska in hrvska javnost prvič resnično sliko o razmerah med učiteljstvom v Sloveniji.

Osebnosti

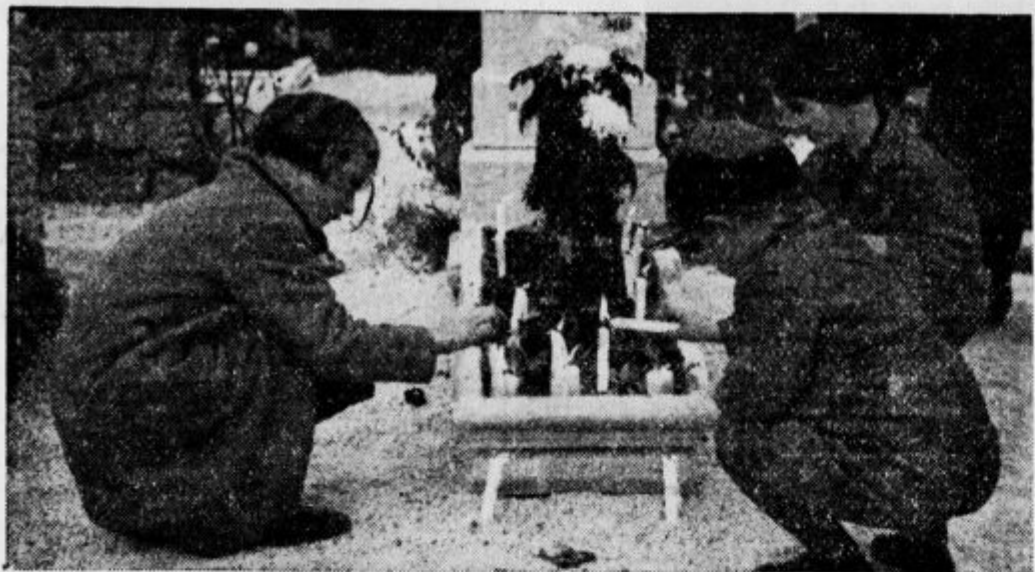
Belgrad, 2. novembra, m. Prestavljena je za sestro pomočnico v bolnišnico za duševne bolezni v Ljubljani s. Stefanija Humeč, doslej v šoli za zaščitne sestre v Ljubljani za administrativnega uradnika državne bolnišnice za duševne bolezni v Novem Celju je prestavljen Ivan Zdošek, doslej v splošni ljubljanski bolnišnici.

Belgrad, 2. novembra, m. Z odredbo notranjega ministra je izgubil naše državljanstvo Anton Breznik iz Kamnika, ker je stopil v službo tuje države brez dovoljenja naših oblasti.

Belgrad, 2. novembra, AA. Premeščena sta za uradniškega pripravnika pri gozdarski upravi v Konjicah inž. Otton Šušteršič, doslej v Sarajevu, in za uradniškega pripravnika pri gozdarski upravi v Kladnu inž. Anton Fabijan, doslej v Konjicah.

Belgrad, 2. novembra, m. Pravosodni minister je nakazal »Slovenskemu Pravniku« v Ljubljani podporo v znesku 6000 Din.

Vernim dušam...

Zapuščeni malčki prižigajo na gr obu svojega očeta lučke in sveče.

V morju lučk je ležal ves velikanski božji vrt pri Sv. Križu, potem ko je padel mrak. Slika nam kaže, kakšen je bil zvečer pogled z zvonika pri Sv. Križu na del pokopališča na levi.

190 letnica novomeške gimnazije

Letos je minulo 190 let, odkar je bila l. 1746 ustanovljena novomeška šestrazredna gimnazija očetov frančiškanov. Prvo šolsko leto se je začelo 3. novembra 1746 s slovesno službo božjo. Novomeščanom se je izpolnila že dolgo gojena želja. Gimnazija je imela tedaj razen prefekta ravnatelja 3 profesorje in 66 dijakov, in sicer v I. razredu 30, v II. razr. 9, v III. razr. 4, v IV. razr. 11, v V. razr. 5 in v VI. razr. 4 dijake. Od vseh 66 dijakov jih je bilo samo 16 iz Novega mesta; saj tudi tedanjim Novomeščanom gimnazija ni bila toliko mar zaradi njihovih otrok kakor zato, ker so pričakovali od nje gnotnega dobička. Tudi dijaki, ki so prve čase obiskovali gimnazijo, niso bili najboljši in so dajali mnogo opravka prefektu ravnatelju. Ze v drugem šolskem letu so morali zaradi slabega vedenja zapustiti gimnazijo 3 šestolci in 1 petošolec, ki so bili pritepenci z drugih gimnazij.

Do l. 1776 je imela gimnazija 6 razredov, od l. 1777 do l. 1819 večinoma 5 razredov, l. 1811 in 1812 celo samo 2 razreda, l. 1813 in 1814 3 razrede, l. 1815 4 razrede, od l. 1820 do l. 1853 zopet 6 razredov. L. 1854 se je otvoril VII., l. 1855 pa VIII. razred. L. 1855 se je vršila prva matura na novomeški gimnaziji, katero sta izmed 8 učencev delala in napravila samo dva, in sicer neki Fabiani Jože iz Novega mesta in Planinšek Jože iz Stične. Po učnem načrtu iz l. 1735, ki je veljal tudi za novomeško gimnazijo, se je zahteval spremenji izpit. Na gimnaziji so se prvotno poučevali sledeči učni predmeti: verouk, latinščina, grščina, nemščina, zemljepis in zgodovina, od l. 1764 tudi računstvo, od l. 1776 do l. 1808 in od l. 1850 dalje tudi prirodopis, od l. 1848-49 slovenščina, od leta 1851 fizika in od l. 1855 tudi filozofija. Leta 1870 se je zavod poddržavil in dobil l. 1872 značaj realne gimnazije z obilnatim risanjem od l. do IV. razr. Od l. 1872 je ostala grščina v III. in IV. razredu obvezna samo za učence gimnazijske smeri. Na zavodu so poučevali od l. 1870 večinoma posvetni profesorji, zadnji frančiškani-profesorji na novomeški gimnaziji so bili p. Bernard Vovk, p. Rafael Klemenčič in p. Ladislav Hrovat, ki je učil do l. 1890 na novomeški gimnaziji. L. 1878 se je zavod pretvoril v humanistično gimnazijo z obilnatim risanjem na nižji gimnaziji. L. 1882 je postala slovenščina obilnatni predmet za Slovence, obenem se je slovenščina vpeljala kot učni jezik za večino predmetov na nižji gimnaziji. L. 1908 se je vpeljal slovenski učni jezik za verouk od V. razreda dalje, hkrati za grščino v III. in IV. razredu. Postopoma so prišli na vrsto še ostali predmeti, razen latinščine, zemljepisa in zgodovine in višji gimnaziji. V Jugoslaviji je bila gimnazija popolnoma poslovenjena in l. 1920 preosnovana v realno gimnazijo, na kateri se sedaj poučujejo sledeči obilnatni predmeti: verouk, slovenski, srbohrvatski, francoski, nemški in latinski jezik, zemljepis, zgodovina, prirodopis, fizika, kemija, matematika, temeljni filozofije, higijena, risanje, telovadba, petje in ročno delo.

V 18. stoletju je imela gimnazija največ dijakov l. 1767, in sicer v začetku francoske revolucije l. 1789 jih je bilo samo 38, leta 1812 36 dijakov v dveh razredih. Potem je število dijakov zopet raslo, tako da je gimnazija l. 1827 imela že 200 dijakov. Ker je bil naval na šole velik, se je uvedla šolnina in se je pri izpitih kolikor mogoče strogo postopalo. Število dijakov je zopet padlo na polovico. L. 1835 jih je bilo samo 109, od l. 1851 do l. 1854 manj kot 100, l. 1854 v 7 razredih 82, l. 1855 v 8 razredih 102. Odslej je bilo zopet vedno več dijakov, od l. 1895 dalje jih je bilo zopet več kot 200, samo med svetovno vojno od l. 1916 do l. 1918 jih je bilo manj kot 200. Ob koncu šol. leta 1925-26 jih je bilo prvič več kot 300, in sicer 250 učencev in 57 učenk, l. 1931 jih je bilo prvič več kot 400, in sicer 319 učencev in 121 učenk, l. 1936 pa 415, in sicer 284 učencev in 131 učenk.

L. 1908-09 se je vpisala prva učenka na novomeško gimnazijo, l. 1914-15 je bilo že 7 učenk, istega leta je maturirala tudi prva učenka Mira Ro-

gina z odličnim uspehom, l. 1918-19 je bilo 22 učenk, l. 1925-26 že 57 učenk, l. 1935-36 pa 131 učenk.

Od l. 1855 do 1936 jih je maturiralo približno 1200 učencev in učenk, izmed katerih jih je mnogo doseglo različna odlična mesta.

Od l. 1820 so izhajala letna poročila v latinskem jeziku pod naslovom »luventus gymnasiae Rudolfswertensis ex moribus et progressu in litteris censa« (Mladina novomeške gimnazije, ocenjena po vedenju in znanstvenem napredku). Od l. 1855 dalje so izhajala nemška letna poročila do l. 1917-1918. Leta 1918-19 je izšlo prvo slovensko izvestje, l. 1919-20 drugo. Za šolska leta 1920-21 do 1928-29 »izvestja« niso izšla. Od l. 1929-30 izhajajo zopet redna »izvestja«.

Novomeška gimnazija je velikega pomena ne samo za Novo mesto in Dolenjsko, ampak za vso Slovenijo, saj so na tej gimnaziji študirali dijaki iz vse Slovenije. Dolenjska metropola se lahko ponaša s svojim zavodom, ki spada med najstarejše gimnazije v Dravski banovini. Izmed današnjih gimnazij v Dravski banovini sta starejši samo l. 1563 ustanovljena humanistična gimnazija v Ljubljani in humanistična gimnazija v Rušah, oziroma v Mariboru, ki je bila ustanovljena l. 1645, oziroma 1757.

Dr. V. T.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni parabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Pojasnilo k odstavljenim JNS-arškim županom

Dne 24. oktobra je »Slovenec« prinesel poročilo, da je bilo odstavljenih in sodišču izročeni 21 JNS-arških županov, ki so nepravilno gospodarili z občinskimi premoženjem. Med tistimi 21 pa je bil naštet tudi bivši župan občine Hinje g. Angel Pečjak, ki pa v resnici ni bil nikdar JNS-arški župan, ampak je bil leta 1933 izvoljen na listi opozicije bivše SLS proti režimskemu kandidatu. Zaradi tega je bil od tedanjega JNS-arskega režima celo preganjan in z globami kaznovan. Pač pa je sedaj res bil odstavljen, a ne zato, ker bi bil morda svojo občino kaj oškodoval, ampak zato, ker je nekoč kot trgovec kovaču prodal za 240 dinarjev železa za okenske mreže in občinski pisarni, kar je bilo treba nujno narediti, železa pa v daljavi 3 ur ne prodaja noben drug trgovec. Drugič pa je prodal pooblaščenemu občinskemu odborniku za 500 Din čevlje, perila in eno obleko za občinskega reveža, katerega je morala občina oblačiti. Omeniti je treba, da tudi čevljev nobena druga trgovina daleč okoli ne prodaja. Občina je celo sklenila, da je treba revežu kupiti dve obleki, g. Pečjak pa je kot župan pristal le na to, da se revežu kupi samo ena obleka, da ne bo občina preveč obtežena, drugo obleko pa je siromaku g. Pečjak sam daroval, da je občini tako prihranil stroške. Vendar pa v smislu zakonitih določb župan občini ne sme nič prodajati in je pri teh kupitijah bil kršen zakon. Sicer pa tistih 500 Din za siromakovo obleko g. Pečjak od občine še ni dobil, ker občina pač nima denarja. G. Pečjak se je kot župan odpovedal vsaki županski plači, iz česar jasno sledi, da občine ni nikjer niti za en vinar oškodoval. Toliko moramo stvar pojasniti resnici na ljubo.

— Pri zaprtju, molnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz Josef grenčice«.

ALBUS domače milo

Dobiva se povsod!
Pazite na ime Albus!

varuje Vaše perilo!

Tržišče je dobilo električno luč

Na programu elektrifikacijskih del, ki se vrše na Dolenjskem in Posavju, je bila tudi elektrifikacija Mirenske doline. Ze delj časa grade Kranjske deželne elektrarne daljnovid iz Grosuplja do St. Janža, več transformatorskih postaj in obširna omrežja v Mokronogu, St. Rupertu in okolici St. Janža.

Preteklo soboto je pa bila dovršena napeljava v Tržišču in zvečer ob 6 je bilo Tržišče slovesno priključeno na banovinsko omrežje.

G. župnik Karel Supin je blagoslovil električno razsvetlavo v župni cerkvi. Nato so se zbrali vabljeni gostje v gostilni g. Strmoleta k »skromni večerji«. G. župan Borštnar je napil najprvo gosp. banu ter poudarjal njegove zasluge za elektrifikacijo doslej zapostavljene Dolenjske, nato je poudaril zasluge g. inspektorja inž. Rucha za elektrifikacijo ter g. inž. Gregorčiča, ki je vsa dela vodil. Pozdravil je lastnika kalorične centrale v Krmelju g. Jakila, ki ima za elektrifikacijo Mirenske doline

tudi vsega priznanja vredne zasluge. Za njim je povzel besedo banovinski tajnik g. dr. Kovačič, ki je prinesel kot osební tajnik g. bana banove pozdrave Mirenski dolini. Poudarjal je važnost elektrike za razvoj in napredek dravske banovine. Ravnatelj šentjanškega premogovnika g. Cervenko je poudaril iniciativo za elektrifikacijo, ki je bil dal g. inž. Zupančič. Nato je kratko orisal zgodovino elektrifikacije Dolenjske v splošnem g. inspektor inž. Ruch ter izrazil željo, da bi rad videl elektrificirano vso dravsko banovino. G. Jakil je poudaril važnost kaloričnih central z ozirom na zaposlitev premogovnega delavstva. Končno se je g. župan Borštnar zahvalil vsem, ki imajo posredne ali neposredne zasluge za elektrifikacijo Tržišča.

Tržišče, ki je postalo nekako središče prometa pri gradnji železnice St. Janž-Sevnica, kajli tu so vse obširne pisarne železniške sekcije in podjetja inž. Dukiča, je dobilo tako potrebno električno razsvetlavo. Kmalu pa bodo deležni te dobrote tudi ostali bližnji kraji.

Delavstvo v Komendi prestopilo iz JSZ v ZZZ

Komenda, 1. novembra.

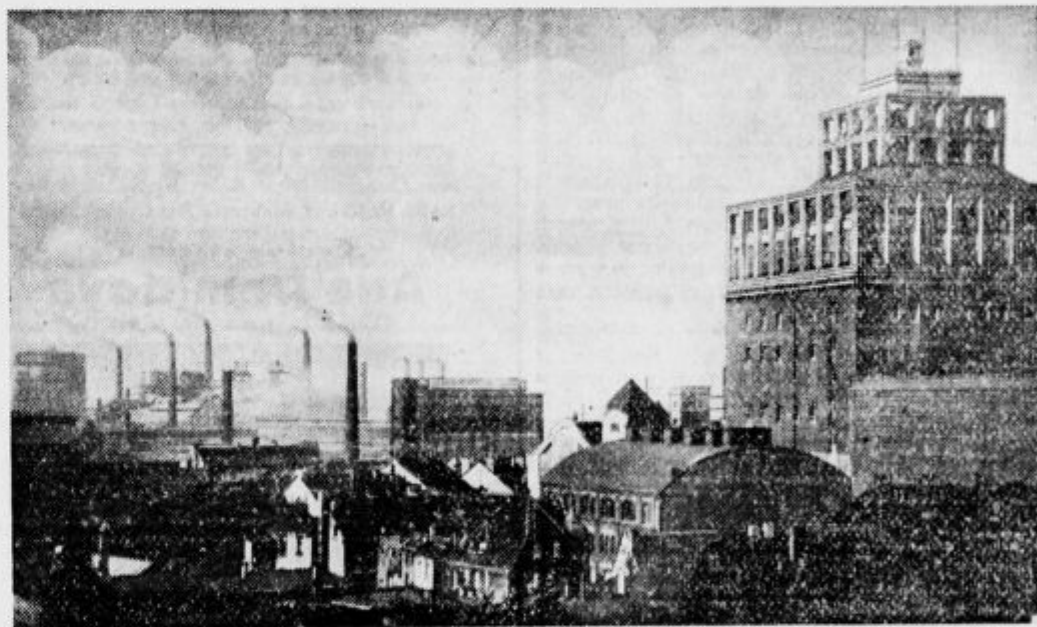
Danes se je izvršil v Komendi važen dogodek v katoliškem slovenskem delavskem gibanju. Kakor smo svojčas brali v »Delavski pravici«, se je pri podjetju Belcijan Boštjan osnovala letos poleti nova skupina JSZ. Delavstvo te starodavne župnije in njene okolice se pa radi svojega zdravega pojmovanja katoliškega javnega življenja ni čutilo zadovoljno v občestvu JSZ. Mnogi so imeli priliko opaziti, da so zašli nekam, kamor pristni Komenčani ne spadajo. Skrbno so zasledovali novo krščansko delavsko gibanje v Sloveniji pod streho mlade ZZZ (Zveze združenih delavcev). Ob koncu meseca oktobra so prišli na jasno. Odločili so se, da izstopijo iz Jugoslovanske strokovne zveze in pristopijo v ZZZ. Sestanek, ki ga je sklicala JSZ za 1. november, so odpovedali in sklicali za isti dan, na istem prostoru in v istem času sestanka. Na sestanku sta tovariša Piriha iz centralne občinske smernice ZZZ. Tovariš Osolnik iz Domžal je poročal, da se je pri podjetju Vrečar v Domžalah letos poleti osnovala organizacija ZZZ. Delavstvo je z organizacijo v vsakem oziru zadovoljno. Pokazal je tudi na uspeh, ki ga je dosegla organizacija. Poudaril je, da slovensko katoliško delavstvo spada samo v to novo organizacijo. Navzoči so podpisali pristopnice za ZZZ. Izvolil se je pripravljajni odbor za ustanovitev nove po-

družnice ZZZ. Odbor je v glavnem isti, kot je bil pri JSZ: predsednik Zobavnik Franc, tajnik Belcijan Lojze, blagajnik Bigles Kristijan ter 3 odborniki. Takoj na sestanku so se podpisali predlagatelji za nova pravila. Prepričani smo, da bo mlada komenska podružnica ena najagilnejših, ki bo zbrala vse zavedno slovensko katoliško delavstvo iz župnije in okolice v svoje vrste. Stala bo trdno na braniku krščanskih in slovenskih idej ter odločno zastopala delavske interese.

Zagorje

Smrt rudarja. Na praznik Vseh svetnikov so pokopali v Ljubljani 35 letnega rudarja Puha Matveža iz Potoške vasi pri Zagorju. Puh je delal svoj čas pri zagorskem rudniku, kjer pa je bil pred leti reduciran in je šele pred par meseci dobil zopet zaposlitev pri Dukiču v Trbovljah. Ko se je pred 14 dnevi ponoči vračal po še nedograjeni banovinski cesti skozi Slačnik domov, je v temi zašel pod mejo in padel v občestni jarek. Dobil je težke poškodbe po glavi in vsem telesu, da so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico, kjer je po štirinajstih dneh za poškodbami umrl. Zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka. Naj počiva v miru!

Nemška železarska industrija je v polnem razmahu „Mi si ne moremo privoščiti 40 urnega tedna...“

Železarska industrija v Dortmundu

Dortmund, v oktobru.

Nemška težka industrija preživlja danes eno svojih najboljših delovnih dob — to je prvi vtis, ki ga dobi vsak, komur se le malo odprejo vrata v obrate nemških tvornic. Povsod enake ugotovitve o prezaoplenosti, povsod preveč naročil, da jih obrati ne morejo zmagovali. Tako zatrjuje največja elektrotvornica v Berlinu s svojimi 70.000 delavci, tako zatrjujejo tudi tvornice težke železarske industrije v Porurju in v Porenju. Poslovni ljudje se pritožujejo, ker jim tvornice naročil ne morejo dobaviti pravočasno, vsa manjša naročila pa sploh odklanjajo tudi za letoletne termine. Res je, nemška industrija je danes zaposlena, pa če so vzroki te zaposlitve taki ali drugačni.

Vsa Nemčija priznava Hitlerju, da je ni samo poklical k močnemu nacionalnemu gibanju, nego, da je dal Nemcem tudi kruh in delo. Tega splošnega prepričanja se težko ubrani tudi nevtralni opazovalec, saj je v Nemčiji s Hitlerjem zvezan vsak hip. Ne pomaga nobeno odmičavanje z glavo in nobeno omalovaževanje, narodni socializem je Nemčiji pognal novo kri po žilah. O tem se človek prepriča tu vsak dan, o tem govori niz novih dovršenih velegradb, o tem govore tekoča dela in to izpritujejo novi načrti. Gradbena podjetnost je v zadnjem času zgradila ogromne ceste, kanale, kolodvoze, železnice, stadione, stanovanjske kolonije, socialne, kulturne in prosvetne domove, kopališča, šole, poslovne zgradbe, prometni park itd. itd. Tudi danes se gradi vsepovsod, istočasno pa se že pripravljajo novi gradbeni načrti. Nemčija tudi ne skriva težnje po vojaško-obrambnih objektih, ki imajo gotovo veliko zaslug na polni zaposlitvi železarske industrije v Porurju.

Obisk v obratih težke železarske industrije v Porurju in v okolici je ob teh novih prilikah posebno zase. Samo združene jeklo-tvornice zaposlujejo nad 160.000 delavcev, poleg teh pa je tu še kup drugih obratov. Železarska središča Düsseldorf, Hamborn, Dortmund, Essen, Mülheim, Bochum, Gelsenkirchen, Duisburg so prava vele-

mesta, saj imata Dortmund in Düsseldorf vsak okrog pol milijona prebivalcev. Značilen je odgovor Nemea na vprašanje o delavskih gibanjih v tako ogromnih železarnah v teh mestih. Nemec pravi, da so tisti časi, ko je nemški delavec naselud judovski agitaciji in zapravljval svoj dragoceni čas, ki bi ga moral porabiti za delo, z raznimi škodljivim judovsko-boljševiškim evangeliji — minil. Danes nemški delavec dela za svoje koristi, za koristi Nemea sočloveka. Komunistov ni — ali pa le malo po judovskih gnezdih. Sreča za državo, da se je pravočasno zavarovala pred judovsko-boljševiškim prevratom in pred klanjem, kakršno je v Španiji. Nemški delavec je danes ustvarjajoč člen velikega nemškega dela. Tudi odgovor glede uvedbe 40 urnega delavnika je zantmiv. Nemec pravi, da si nemški narod ne more v teh težkih časih privoščiti preveč komodnosti — on mora delati. Na lenobo naj misli tisti, ki lahko od lenobe živi, nemški narod tega ne more. Nemški narod dela ne bo nikdar zanemarjal na račun udobnosti posameznika, nego bo delal za svojo narodno bodočnost. Nemec smatra za čast, da je komunizem njegov največji sovražnik. Svoje narodnega socializma ne bo nikdar prodajal kot eksportno blago. Vsa mnenja so zaključena kot povlela. O kakih delavskih protestih pri industriji Nemec ne ve, pravi, da so židovskega porekla: v Nemčiji se samo dela zase, za družino in za skupnost.

Značilna in za nas važen opomin je racionalizacija dela v nemških železarskih tvornicah. Vse so samo minute in sekunde. Celo pometanje tovarne je izvedeno v akordu in je izračunan čas, kako dolgo potrebuje človek, da pomete 1 m² prostora. To je delo in vsako delo ima samo svojo vrednost. Nemec mora delati kar najbolj ekonomsko. Racionalizacija in poceni produkcija v nemških železarskih tvornicah nas presenetita in nastaja važno vprašanje, kdaj bodo te cenene vele-tvornice tako rekoč požrle nas male obrate, ki bi radi komodni ostali na zastarelih delovnih metodah.

A. Kubar.

Drobne novice

Koledar

Torek, 3. novembra: Viktorin, škof; Venerica, devica; Hubert.

— Mednarodni kongres duhovniške misijonske zveze (U. C. M.) bo v Rimu od 11. do 13. novembra t. l. s sledečim sporedom: D ne 11. novembra: ob 9 slovesna maša v cerkvi dei SS. Apostoli (Kardinal Pietro Mussoni-Biondi, prefekt propagande). Ob 10: zborovanje s sledečimi referati: 1. Navodila papežev za misijonsko udejstvovanje duhovnikov (kardinal Salotti). 2. Dvajsetletno delovanje U. C. M. (Mons. Boucher, predsednik U. C. M. v Franciji). Ob 15.30: obisk lateranskega muzeja. — D ne 12. novembra: Ob 9.30: zborovanje z referati: 1. Naloga U. C. M. v sedanji dobi (P. Manna, ustanovitelj UCM). 2. U. C. M. oblikuje misijonsko miselnost duhovnikov (Mons. Neuhäusler, predsednik U. C. M. na Bavarskem). Ob 16: Slovesno zahvalno opravilo o priliki osemdesetletnice sv. očetja papeža Pija X. — D ne 13. novembra: Ob 9.30 zborovanje z referati: 1. UCM in misijonsko časopisje (mons. De Unzu, urednik Agenzie Fides). 2. Zaključek kongresa: Duc in altum (mons. Celso Constantini, tajnik propagande). Avdiijena pri sv. očetju. Predavanja kongresa bodo na Gregorijanski univerzi, cerkvene funkcije pa v cerkvi svetih apostolov.

— Avtomobilska nesreča v Spuhlji pri Ptuj. V nedeljo, 1. t. m., okrog 7 zjutraj se je zgodila na državni cesti, ki vodi skozi vas Spuhlja avtomobilska nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Tovorni avto, last tvrdke Reinhard, je privozil iz Koprivnice proti Ptuj. V navedeni vasi pa mu je privozil nasproti osebni avto, last Dragotina Čekada iz Slovenjgradca. Obadva avtomobila sta vozila pravilno po desni strani in dajala tudi potrebne znake. Radi ovinka in velikega blata pa je zgubil Čekada oblast nad krmilom svojega avtomobila ter ga je vrglo z desne strani ceste naravnost v tovorni avto. Sunej je bil tako silen, da je osebni avto popolnoma razbil. V osebnem avtu so bile 3 osebe, ki so pa ostale nepoškodovane razen Maksa Pilka iz Slovenjgradca, ki je dobil precej hude poškodbe na glavi. Prvo pomoč mu je nudil zdravnik dr. Blanke iz Ptuja. Tovorni avto je dobil le neznatne poškodbe in so ostali tudi potniki, ki so bili na vozilu nepoškodovani.

— Pozdravi iz Argentine. Vsem prijateljem in znancem pošiljam iz novega sveta iskrene pozdrave. Moj začasni naslov je: Buenos Aires, Condarc 545. — B. Aires, dne 6. X. 1936. — David Doktorič.

Advokat DR. V. KISOVEC v BEOGRADU

je preselil svojo pisarno v
Kralja Ferdinanda ulico št. 8/1.

— Zavedne slovenske fante vabimo, da se udeležijo prosvetnega socialnega tečaja, ki ga priredi Prosvetno društvo v Sv. Juriju ob j. ž. v dvorani Katoliškega doma v dne 13. do 15. novembra 1936 Spored tečaja je sledeči: V petek, dne 13. novembra, bo ob 16 otvoritev tečaja, nato prvi govor o namenu tečaja, in drugi govor o Kreku in njegovem prosvetnem delu. Sledili bodo pozdravi in poročila delegatov. V soboto, dne 14. novembra, so na sporedu sledeča predavanja: 1. Katoličan — zavedan narodnjak in najboljši državljani; 2. Stanovska zavest in stanovsko združevanje; 3. O socialnem vprašanju in 4. Slovenski katoliški fant. Po vsakem predavanju sledi koreferat. Ob 20 bodo domači igralci vpriporili igro »Kadar se utrga oblak«. V nedeljo, dne 15. novembra, bo ob 8.30 sv. maša in govor, ob 10 slavnostno zborovanje, na katero so vabljene tudi ženske. Spored slavnostnega zborovanja je sledeči: 1. Otvoritev, 2. Izpoved, 3. Naša katoliška prosveta, 4. Slovenski problemi in 5. Himna Hej Slovenci. Popoldne ponovitev igre »Kadar se utrga oblak«. Priporočamo fantom z južne Štajerske, da se v obilnem številu udeležijo tega prosvetno-socialnega tečaja.

— Zdravniška služba. Razpisana je služba šefa odeska za fiziologijo v banovinski bolnišnici v Mariboru. Prosilci morajo imeti pogoje za imenovanje za asistenta oziroma primarijara v VII.—V. položajni skupini banovinskih uradnikov. Biti morajo specialisti za fiziologijo. Prošnje naj se vložijo pri kraljevski banški upravi dravske banovine v Ljubljani do 15. novembra 1936.

— Kralj z neba — božična igra. Sedem znamenj ob času rojstva Kristusa Kralja — na podlagi evangelija in tistega časa napisal Edvard Gregorin, cena nevezanemu izvodu 15 din, naročila sprejema Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Delo je izredno posrečeno, polno silnih dramatičnih prizorov, ki bo nedvomno obogatelo našo odrsko književnost. Odobreno je tudi od tukajšnjega knezoškofijskega ordinarijata in je primerno poleg tega še kot čtivo, ker prikazuje — bogato na notranji poglobitvi čas, razmere in ljudi tiste dobe, ko je svet pričakoval našega Odršenika. Jasno sta izoblikovana — kraljestvo sveta in kraljestvo nebes. Snov je izoblikovana v močnih, pretresljivih prizorih polnih ustvarjalne domišljije, ki tvorijo veliko dramatično zaokroženost (Marijino oznanjenje, Slepki gluhci in Herod, Plesavka in Herod, Stari pasir, Oznanjenje Kristusovega rojstva, Kronanje Heroda, Zvezda, Modri molijo Kralja, Umor otročičev, Prizak belehemskih mater, Marija, Herodova smrt, Dva najstrelti Jezus v templju). Gledališki odri bodo sprejeli to božično igro gotovo navdse dobrodošlo, ker je njena uprizoritev na vsakem večjem odru lahko izvedljiva. Priporočamo

— Požar na Dravskem polju. Preteklo soboto zvečer so imeli na Dravskem polju v Šikolah zopet požar. Posestniku Francu Fakinu so zgorela gospodarska poslopja do tal; žrtev požara pa je tudi nad 10.000 kg sena in slame. Domači gasilci so preprečili, da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja. Škoda znaša okrog 25.000 Din. Vzrok požara še ni dognan.

— Zalostna smrt božjastnega dekleta. Iz Zagorja nam poročajo: V soboto je na zelo tragičen način umrla 35 letna Angela Koritnik iz Toplice pri Zagorju. Koritnikova je že dolga leta bolehalna na epilepsijo, ker se je nekoč, ko je še delala pri bivši steklarni, prestrašila psa in je od takrat imela stalno božjastne napade. Kljub veliki revščini je kot hči upokojevca rudarja prenašala ponižno in voljno svoje veliko trpljenje. V soboto zjutraj jo je zopet napadla božjast in jo vrgla na tla. Pri tem pa je padla tako nesrečno, da si je zlomila tilnik in bila v par minutah mrtva. Ko je mati začela ropot, je takoj hitela na pomoč, toda bilo je že prepozno; na tleh je ležala njena hči že mrtva. Ubogo nesrečnico so pokopali v ponedeljek popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zalujokim naše sožalje!

— Nevarna nesreča v gozdu. Iz vasi Mali vrh v občini Šmarje pod Ljubljano so včeraj pripe-

ljali v ljubljansko bolnišnico 67 letnega Matevža Puša. Puš je delal v gozdu ter je med delom padel in se nevarno poškodoval. Pretresli so se mu možgani; njegovo stanje je zelo nevarno.

— Jurčičev pranečak se ponesrečil. Včeraj so v ljubljansko bolnišnico pripeljali 8 letnega Slavka Jurčiča, kočarjevega sina z Muljave. Jurčičevi so sedaj zelo revni ljudje ter le za silo životarijo. Mali Slavko, ki je pranečak pisatelja Josipa Jurčiča, je našel doma steklenico z živim anjom. Prilil je vode, ne sluteč, da zna to postati zanj usodno. Steklenica je eksplodirala. Pri eksploziji je izhilo Slavku Jurčiču levo oko. Deček je v bolnišnici sedaj pripušen samemu sebi in bi bilo lepo, ako bi se ga spomnil kak častilec njegovega slavnega prastrica ter bi mu poklonil kakšno malo podporo, bodisi v slaščicah ali denarju ali kako drugače.

— Zobni kamen je najnevarnejši sovražnik vaših zob. Zobni kamen odstranite s SOLVOLITH pasto za zobe. Solvolith pasta vsebuje Karlsbadsko sol, ki razkrajja zobni kamen ter šteti — z redno uporabo — vaše zobe. Solvolith pasta je že 35 let preizkušena in zdravniško priporočena.

Ljubljano

— Dan Vernih duš. Glavni del obiskovalcev na grobovih je obiskal ljubljanski pokopališča že v nedeljo. Vreme je bilo občinstvu naklonjeno, o glavnih svečanostih pa je poročal že »Ponedeljski Slovenec«. Dosti manj, toda še vedno zelo mnogo obiskovalcev je obiskalo grobove tudi včeraj, na dan Vseh vernih duš. Tudi včeraj so bili zaposleni skoraj vsi razpoložljivi avtobusi, ki so bili vsi polni potnikov do pokopališča. Letos so imeli dobro kupčijo vrtnarji, ki so prodajali v soboto večje prav do poznega večera, v nedeljo ves dan in še včeraj. Letos se jim namreč ni bila bati konkurence kmetov iz okolice in prav tako ne zasebnih lastnikov vrtove Vse krizanteme, ki so bile letos na razpolago, so šle v denar in to celo najdražje in najbolj kultivirane. Te so bile kar po 15 din en cvet.

— V počastitev spomina pok. Franceta Stupice pošilja rodbina 200 Din za mestne uboge.

— Polovična vozina za udeležence socialno-prosvetnega tečaja in 37. občnega zbora je dovoljena na vseh progah dravske banovine in na vseh vlakih razen orient-expressa od 3. do vključ. 6. novembra. Vsak udeleženec kupi na vstopni postaji celo vozovnico do Ljubljane in kontrolno karto K 13, ki stane 2 din. Vozovnice v Ljubljani ne odda, na tečaju, oziroma na občnem zboru naj si da potrditi kontrolno karto K 13 z žigom Prosvetne zveze, da se je tečaja oziroma občnega zbora res udeležil. Tečaj se vrši 4. novembra od 9 dopoldne do 6 zvečer v verandni dvorani, občni zbor pa 5. novembra ob 9 v verandni dvorani. Društva naj svoje delegate na železniško oljašavo opozore. (Odklok M. S. 20753.)

* KINO *

UNION

PAUL KELLERJEV roman „Zima v gozdu“
Hans Knoteck
Viktor Staal

IVJE

Na splošno željo ponovljeni!

Dijak prosiak

Marika Röck - Joh. Heesters - Carolis Höhn
Najrazkošnejši operetni slager sezone!

MATICA

KARL HARTLOV prekrasni film izredno napete vsebine

„Carleva svečnika“

Ana Demidova
SYBILA SCHMITZ - K. L. DIEHL

— Predstave ob 16., 19. in 21. uri —

— Mestni gospodarski urad se preseli iz magistratnega poslopja dne 5., 6. in 7. novembra t. l. in se v teh dneh za stranke ne bo uradovalo. Od ponedeljka dne 9. novembra 1936 dalje pa posluje mestni gospodarski urad v novih prostorih: Beethovenova ulica št. 7, I. in II. nadstropje.

— IV. poljudno-znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva. Primarij dr. B. Lavrič. Transplantacija tkiva pri človeku. Predavatelj nam bo pokazal, kako moderna kirurgija omogoča nadomeščanje izgubljenih organov pri človeku, oziroma kako popravila poškodbe na organih (reparatura kirurgija). Gre tudi za transplantacije kosti, kože, živcev, mišičevja in celo organov (Voronov). Predavatelj bo tudi opozoril na praktične vidike, ki vodijo v tem pogledu kirurgijo na vedno nova polja. Predavanje bo trajalo 34 slik, med njimi mnogo rentgenoloških. Predavanje bo dr. v dvorani Delavske zbornice, Vstopnina 6, 4, 2 Din.

— Telovadni tečaji za odrasle in mladino so že v polnem teku. Gospodje in dame večajo pod strokovnim vodstvom v prav higienični telovadnici na drž. učiteljski šoli, Resljeva cesta, kjer so tečajnikom na razpolago po vsaki telovadni uri pre in umivalniki s toplo in mrzlo vodo. Telovadne ure so za gospode in dame ločeno v malih skupinah, da je mogoča individualna kakor tudi skupna zaposelitev poedinca. Posebno priporočljivo je vežbanje za lepo telesno držo, za vitko in prožno telo, za pospešeno delovanje notranjih organov in proti obilnosti. Pri rednem obiskovanju telovadnih ur uspeh ne izostane. Tečaji za odrasle so trikrat na teden, vsak torek, četrtek in soboto zvečer ob 6 dalje, kjer se sprejemajo še nadaljnje prijave.

— Nevaren padeč po stopnicah. Delavčeva žena Frančiška Capuder iz domaške okolice je prišla v nedeljo v Ljubljano, da obišče grobove svojih pokojnih na ljubljanskem pokopališču. — Prenočila je pri svoji sestri v poslopju Glasbene Maticve Vegova ulica 7. Ponoči je vstala ter šla po hodniku, ker pa ni poznala poslopja je strmo gnila po nerazsvetljenih stopnicah ter obšla nezavestna. Capudrova si je prebila lobjano ter dobila pretres možganov. Reševalni avto jo je prepeljal v bolnišnico. Njeno stanje je nevarno.

— Se en padeč. V soboto se je na neki stavbi na Tyrševi cesti ponesrečil 31 letni delavec Stefan Kralj z Opekarske ceste 18. Pod njim se je zlomila deska tako, da je padel na tla. Občutno si je poškodoval levo nogo ter ga je moral reševalni avto prepeljati v bolnišnico.

— Nesreči dveh otrok. V Novih Jaršah pri Ljubljani je padla včeraj po stopnicah 3 letna Darinka Mihovič hč. eračlike. Pri padcu se je otrok poškodoval na glavi ter so se mu pretresli

možgani. — V Vižmarjih pri Ljubljani je včeraj okoli poldne povozil neznan ljubljanski avtomobilist 6 letno Justino Zevnikovo, hčerko kočarice. Deklica je dobila poškodbe na glavi in po telesu. Značilno pa je, da se avtomobilist za deklico ni zmenil ter je naglo odpeljal proti mestu. Stanje obeh otrok je zelo nevarno.

— Mesarija in prekajevalnica Jože Musar ima v svoji podružnici na Celovški cesti 43 telefonsko številko 20-33 in ne 20-23, kakor je pomotoma bilo natisnjeno v nedeljskem naznanilu med oglaš.

— Kino Kodeljevo igra danes, jutri in v petek ob 8 po znižanih cenah: »Svet se spreminja«.

Maribor

— Verne duše. Na Vernih duš dan so Mariborčani zopet pohiteli na grobove. Zjutraj je bilo zlasti veliko ljudi na starem mestnem pokopališču, kjer so bile v kapelici nad Slomškovim grobom sv. maše. Tudi zvečer so gorele na grobovih zopet luči ter je bilo na pokopališčih skoraj živahnije kakor v nedeljo na Vseh svetih dan. — K poročilu o nedeljskih slovesnostih na grobovih moramo omeniti še Maistrove borce, ki so se ginaljo spomnili svojega pokojnega poveljnika in tovaršev, ki počivajo v Mariboru, ter so jim okrasili grobove z lepimi vencii.

— Veliko jugoslovansko fotografsko razstavo pripravlja mariborski Foto-klub meseca decembra v Mariboru. S to razstavo se bo zanimanje za fotografsko umetnost v Mariboru gotovo zelo povečalo.

— Za zgradbo azila jetičnim so izven dinarske akcije darovali v oktobru; poštni uslužbenci 100 Din, neimenovani 20 Din, delavstvo tovarne Thoma 100 Din, odvetniška pisarna dr. Kieserja iz sodne poravnave 100 Din in Narodno gledališče 140 Din. Fond za zgradbo azila je z oktobrske zbirke narasel na 248.955 Din.

— Pazniški izpit s prav dobrim uspehom je napravila Emilija Chleboun, paznica mariborske jetišnice.

— Strokovni izpit za učitelja kmetijsko nadaljevalne šole je opravil v Mariboru na sad'arski in vinarski šoli tudi g. Janko Horvat, šolski upravitelj v Kapci pri Lendavi, čegar ime je zadnjič v našem tozadevnem poročilu pomotoma izostalo.

— Labkottletti SSK Maratona se opozarjajo na prvi skupni trening v telovadnici jutri, v sredo, ob 19. Ob tej priliki bo tudi razgovor zaradi nedeljskega nastopa v Ptuj.

— Veliko priznanje mariborskim in okoliškim kurjerjem je izšlo te dni v strokovnih nemških časopisih, ki ocenjujejo letošnjo svetovno razstavo perutnine v Leipzigu. Štajerska kokoš, ki so jo razstavili na tej priložnosti mariborski in okoliški kurjerji, je prejela odlično oceno ter je v ocenitvi na četrtem mestu za ameriško, angleško in nemško perutnino. Nemci so štajersko kokoš sprejeli tudi v svoj Herdbuchzucht-ter jo bodo začeli gojiti v Nemčiji.

— Mariborski klub SKAS. V sredo sestanek vseh članov pri »Zamorcu«.

— Nebo žari. V mariborski okolici so bili te dni veliki požari. V Zgornji Bistrici je v noči na ponedeljek uničil požar gospodarsko poslopje posestnice Ozimič. Ogenj je bil tako velik, da so mislili ljudje, da gori bistriška tovarna. — V St. Vidu pri Vučenicah je zgorela hiša posestnika Mihe Pačnika. Uničena je tudi zavarovalna polica, škoda pa se ceni na 24.000 Din. Pri Sv. Primožu nad Vučenicami je ogenj upepelil hišo in hlev posestnika Francu Lorenciju ter je škoda 32.000 Din. V Bukovcu pri Pragerskem je zgorela shramba za sadje posestniku Jožefu Vrečku in je uničenih nad 1000 kg jabolok.

— Smrt — posledica nesreče. Pred nekaj dnevi se je pripetila v tovarni Ježek v Melju huda nesreča. Razletel se je smirkov brusilni kamen zaradi prevelike brzine in kos kamna je zadell z veliko silo v glavo 21 letnega ključavničarskega vajenca Martina Kranjca. Prebil mu je lobanjo in so Kranjca nezavestnega prepeljali v bolnišnico, kjer je lebdel nekaj dni med življenjem in smrtjo, sedaj pa je poškodbi podlegel.

— Prekmurški cigani na vlomskih izletih. V mariborski okolici se zadnje čase dogajajo številni drzni vlemi v trgovine in zasebne hiše. V večini primerov se je ugotovilo, da so bili vlomilci cigani iz Prekmurja. Tudi v lom v Lorberjevo trgovino v St. Petru pri Mariboru so sedaj oblasti pošle. Izvršili so ga štirje cigani, katerim se je pridružil še 32 letni Franc Kamenar iz Merhatovcev v Prekmurju. Pri njem so našli del plena, ki ga je razprodal po okolici.

— V zlato svobodo je bilo včeraj pogojno dopuščeni iz mariborske kaznilnice 14 kaznjencev, obojenih na ječo od 4 do 10 let. Med temi je bil samo eden obojen zaradi umora, vsi ostali pa so bili fantje »aufbikarje«, ki so sedeli zaradi ubojev, izvršenih v pijanosti in pretepu.

Celje

— Celje spominu mrtvih. Za praznike Vseh svetnikov so Celjani tudi letos lepo okrasili grobove svojih rajnikih. V nedeljo so kljub slabemu vremenu romale množice na vsa pokopališča. Tako okoliško kakor mestno pokopališče je bilo ta dan vse v cvetju in zelenju. Ob 3 popoldne so združeni pevski zbori pod vodstvom pevovodje Oljke g. Vičevića zapeli žalostinke najprej na okoliškem, nato pa na mestnem in vojaškem pokopališču. Vojaške grobove je tudi letos za ta dan lepo občistila mestna občina. Najbolj zapuščen je bilo bolnišnično pokopališče. Na tem, kakor tudi na ostalih pokopališčih so rajnim v slovo zapeli žalostinke tudi člani Delavskega pevskega društva.

— Štetje obiskovalcev na obeh pokopališčih. Vincencijeva konferenca in Rdeči križ sta na praznik Vseh svetnikov priredila na obeh pokopališčih štetje obiskovalcev grobov. Obiskovalci so darovali za obe dobrodelni organizaciji 2068,75 dinarjev.

— Godbeno društvo poštnih nameščencev v Celju, ki je bilo nedavno ustanovljeno »v zelo lepo razvija. Pri godbenem društvu sodeluje dosedaj 35 godbenikov. Prvi koncert bo društvo priredilo v soboto, dne 14. novembra v Narodnem domu.

— Predavanje o naši državi in Sredozemskem problemu bo v četrtek, dne 5. t. m., ob 8 zvečer.

— Nekoliko celjske statistike. Meseca oktobra je umrlo v Celju 32 oseb, 22 v bolnišnici in 10 v mestu. — Tujski promet za mesec oktober izkazuje, da je obiskalo Celje v tem mesecu 1188 oseb. Napram septembru, ko se je mudilo v Celju 1459 tujcev, in lanskem oktobru, ko je obiskalo Celje 1200 oseb, vidimo, da je tujski promet precej padel. — Borza delca izkazuje po zadnjem seznanju zopet malenkosten porast brezposelnosti. Sedaj je v evidenci 419 brezposelnih delovnih moči napram 414 z dne 20. oktobra. Med brezposelnimi je tudi 181 žensk.

— Umrla je Vrečar Julijana, 65 let, posestnica iz Lise pri Celju. Naja počiva v miru.

— Kino Metropol. Danes ob 18.15, 20.30 »Dečlica iz Schwarzwalda« in najnovejši Foxov teknil.

Ptuj

Vseh Svetnikov dan. Vkljub slabemu vremenu je bilo na ptujskih pokopališčih zelo živahno. Opaziti je bilo mnogo tujcev, ki so prišli na grobove svojcev. Na mestnem pokopališču je opravil cerkvene obrede g. prošt Ivan Greil, na okoliškem pokopališču pa g. župnik Svet.

Vlomi in tatvine v Halozah. V zadnjem času so bili vlomi in tatvine v Halozah na dnevnem redu, ne da bi prišli tatovom na sled. Končno pa se je oročnikom v Leskovcu in onim pri Sv. Barbari v Halozah posrečilo izslediti tolpo, ki je ogrožala ondotno prebivalstvo. Tri osebe in sicer: 30 letni Rudolf Hrženjak, 69 letni Franc Haberka in 28 letna Bara Veit, vsi trije iz Maruševca na Hrvaškem, so že pod ključem pri okrajnem sodišču v Ptuj. Vodja te vlomilske tolpe 36 letni Štefan Prasniški, tudi iz Maruševca, pa je pobežnil in se še skriva.

Sodražica

Prosvetno društvo priredi 15. novembra predstavo krasnega filma »Carski selc« (po znani istoimenski povesti).

Volitve. Medtem ko so drugod volitve že minule in je ogromna večina ljudstva že pokazala zvestobo našem voditelju dr. Korošču, se je pri nas volilni boj komaj dobro pričel. Volitve bodo proti koncu novembra ali začetek decembra. Priprani smo, da bodo tudi naši volilci volili v občinski odbor može, ki hočejo delati po smernicah sedanje vlade v splošno korist vse občine. V nemajni složnosti, ki je ne sme nihče kršiti, bomo oddali svoje glasove za listo JRZ.

Loški potok

Naše ozemlje je visoka planota, zato je po navadi le pičel poljski pridelek. Koruze, ajde sploh ne poznamo, pšenica pogosto niti semena ne da nazaj. Letos je pa letina docela za nič, tako da so cele družine že sedaj brez živeža. Nastalo je splošno ubožstvo kakor že davno ne tako. Poleg slabe letine pripomore k tej revščini še brezposelnost. Več javnih del je banovina vršila, kar je bila naravnost rešitev, sedaj pa je vse pošlo. Nekaj stotin fantov in mož je odšlo v hrvaške šume, odkoder pa prihajajo slabe vesti glede zaslužka. Družinam se pozna telesno propadanje vsled nezadostne in slabe hrane. Ljudje primorjejo za vsako delo, da je le zaslužek. V srce segajoči so prizori, ko gre oče mnogoštevilne družine v svet za zaslužkom, pa se vrača praznih rok h gladni družini. Če ni za v loncu ničesar že sedaj, kaj bo za v zemljo spomladi. Naš človek ni nasilen s prošnjami, njegov značaj mu tega ne dopušta — trpi, molči in propada. Tega pa naša javnost ne sme pustiti in tudi naše oblasti ne. Posebno prosimo podjetja, da poprašajo za delavce pri našem županstvu.

Offenbach:

Hoffmannove pripovedke

Gostovanje g. Marjana Rusa.

Do enoletnem popolnem premoru je v letošči sezoni zopet vslopila v spored ljubljanskega opernega gledališča Offenbachova opera »Hoffmannove pripovedke«. To pa brez bistvenih sprememb; ima tedaj v glavnem iste potoke, kot jih je pred dvolet leti zarisal dirigent Niko Strižof v režskem in glasbenem oziru ter isto značilno inscenacijo, kot jo je prav tedaj izdelal slikar Božidar Jakac. V tej operi ustvarjena Offenbachova glasba ima toliko življenjske sile in toliko pristne lepote, da ni ravno odveč, če jo človek ponovno sliši. Pa tudi uprizoritev sama obenem z vsemi igralskimi stvaritvami je toliko vredna, da si jo človek rad ponovno ogleda. Zdi se pa, da ta ponovitev vendar nima dovolj močnega notranjega vzpona, da bi dosegla kak poseben učinek; predstava je bila kot delni spomin, ki po času zopet zaživi v duši, pa kljub svoji morebitni lepoti ne more več privabiti nekdanjega duševnega vzgiba, ker je pač le spomin na nekdanjo resničnost, a ne več resničnosti sama. Nekoliko v tem smislu je izvenela vsa predstava, ki jo manjše presedbe vlog tudi niso mogle dovolj poživiti.

V predstavo je vstopil to pot kot gost iz zagrebškega opernega gledališča basist Mar. Rus in upodobil po vsebini simbojno v eno osebo položene like Lindorfa, Coppeliusa, Dapperluffa in Mirakla. V bistvenem pogledu se njegova stvaritev od nekdanje ni razlikovala. Pač pa je imela na sebi več zrelosti in več širine; to pa v igri in v pelju, le da je slednje na račun le prednosti zapadlo kot se zdi v tem času več neenotnosti in se v njem javljajo poleg basovske izrazite baritonске, da celo tenorske značilnosti, kar petju ni ravno v prid. Sicer pa mu je zanositi nastop prinesel lep umetniški uspeh. V. U.

Naznanila

Liubljano

1. Pevski zbor Glasbene Maticve. Prihodnja skupna vaja vsega zbora se vrši v četrtek, dne 5. novembra ob 20.

1. Prosvetno društvo Trnovo priredi v sredo 4. novembra ob 20 v dvorani Prosvetnega doma v Karu-novi ulici 14, II. prostorni veber na katerem bo imel znanimu skloptično predavanje prof. Janko Mlakar O tirolskih gorah. Predavanje bovo pojasnjevala številne skloptične slike. Vabimo vse člane in prijatelje k obilni udeležbi. Odloži.

1. Ženski odesk Salozijanske prosvete na Kodeljevem ima drevi ob 8 redni sestanek na katerem predava sol. prof. gosp. Grad: O vszgoji.

1. Kino Kodeljevo igra danes, jutri in v petek ob 8 po znižanih cenah Svet se spreminja.

1. Naša služba imajo lekorne: mr. Lemstek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Torek, 3. novembra: Kvadratura kroga. Premierski abonma.

Sreda, 4. novembra: Tudi Lela bo nosila klubok Red Sreda.

Četrtek, 5. novembra: Konjenika patrola. Red Četrtek. Petek, 6. novembra: ob 15: Kralj Lear. Družna predstava. Gene od 5 do 14 Dna. Izen.

Sobota, 7. novembra: Kvadratura kroga. Izen.

OPERA — Začetek ob 20.

Torek, 3. novembra: Ples v maskah. Red A.

Sreda, 4. novembra: Hoffmannove pripovedke. Gostnje g. Marjan Rus. Član zagrebške opere. Premierski abonma.

Četrtek, 5. novembra: Pod to goro teleno... Red B.

Petek, 6. novembra: Zaprti.

Sobota, 7. novembra: Bolra smrt. Premierski abonma.

Mariborsko gledališče

Torek, 3. novembra ob 20: Prva legija. Red A.

Sreda, 4. novembra: Zaprti.

Pravilnik za izvrševanje uredbe o likvidaciji kmečke zaščite

Že v nedeljski številki smo na kraliko poročili o pravilniku za izvrševanje Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Pravilnik obsega 49 členov, dočim obsega sama uredba 57 členov, je pa pravilnik obsežnejši kot sama uredba, kar je deloma razumljivo.

V naslednjem prinašamo iz pravilnika nekaj važnejših uredb.

Kdo je kmet?

Pravilnik ugotavlja, da trgovci in obrtniki, (razen vaških), industriji, drž. in samoupravni uradniki, aktivni in vpokojeni duhovniki, odvorniki, zdravniki, inženjerji, poobl. geometri, lekarnarji, upravni kmeti, posestev in slično, torej so vsi taki poklici glavni poklici in da se ne morejo okoristiti z uredbo. Nadalje se ne smatrajo za kmete osebe, ki kupujejo in pasajo živino v svrhu preprodaje. Za to, kdo je kmet, je merodajna, če obdeluje zemljo, ne pa, da je na njej tudi naseljen. Oseba, ki daje zemljo v zakup, ni kmet, razen če daje manj kot polovico svoje zemlje v zakup.

Dohodki kmetovih gozdov se smatrajo kot dohodki od kmetijstva. V davčne osnove, ki veljajo za kmete, ne pride davci na poslovni promet.

Kako se ugotovi davčna osnova pred letom 1928.

V krajih, kjer je obstojal kat. čisti dohodek, je treba ta dohodek pomnožiti s količino, določeno v čl. 20 in 21 zakona o neposrednih davkih od 8. febr. 1928. Kot obdavčeni dohodek prihaja v poštev tudi dohodek, ki ima davčno osnovo, toda je z zakonskimi predpisi oproščen plačila davkov.

Pod orno zemljo se razumejo njive, vrtovi in sadovnjaki, vinogradi in travniki, kakor tudi ona zemljišča, ki se ne obdelujejo, pa bi se jih dolo obdelovati (n. pr. zapuščeni vinogradi itd.). Pašniki se ne smatrajo za orno zemljo. Med pašniki pa je šleht samo ona zemljišča, ki se stalno izkoriščajo za pašo. Za površino orne zemlje je merodajno stanje v drž. katastru, če pa to ne drži, je občinska uprava dolžna to potrditi s posebnim potrdilom, obenem pa obvestiti o tem katastrsko upravo. To bo služilo tudi za izpremembo katastra. Obdavčeni dohodek od hiše, v kateri kmet sam stanuje ali s svojo rodbino, se nanaša na hišo, brez ozira na to, ali se nahaja v vasi, mestu, letovišču, kopališču ali v kakršnekoli drugem kraju. Obdavčeni dohodek od onih prostorov take hiše, ki se izdaja v zakup, se bo vpošteval pri oceni velikosti obdavčenega dohodka. Dolžnik mora v svoji prošnji za izdajo potrdila javiti, da njegov skupni dolg znaša več kot 250, pa manj kot 500.000 Din in da je bil v času svoje zadolžitve kmet.

Občine morajo podatke zahtevati od katastrskih in davčnih uprav, ki jih morajo izdati v osmih dneh. Če interesent osporava dolžniku, da je bil kmet za časa zadolžitve, mora doprinesiti dokaze dolžnik. Če dolžnik tega ne stori, potem mu oblast ne da potrdila.

Formular za potrdilo:

Potrdilo, s katerim se potrjuje, da je (trobinjsko, očetovo in krstno ime, poklic, hišna številka X, iz vasi X, občine (mesta) X, okraja X, banovine X), bil kmet dne 26. septembra 1936 v smislu uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov, kar se potrjuje z naslednjimi dejstvi:

I. Imenovanemu je kmetijstvo bilo glavni poklic;

II. Imenovani je:

Obdeloval svojo zemljo — več kot polovico svoje zemlje sam ali s člani svoje rodbine, v primeru potrebe tudi z največ delovno močjo; obdeloval je tujo zemljo — kot uživalec rodu, zakupnik itd., ima pa — nima svoje zemlje; zaradi bolezni ali naslednjih neuklonljivih zdravstvenih pomanjkljivosti ni mogel sam obdelovati svoje zemlje; obdeloval je tujo zemljo sam ali s člani svoje rodbine, pa ni plačal razen uslužbenskega davka in zgradarine nobenega drugega davka; živel je v rodbinski skupnosti itd.

III. Posedstvo imenovanega je znašalo orno zemljo X ha, posestvo njegove žene X ha itd., površina skupne orne, za obdelovanje sposobne.

IV. poglavje navaja obdavčenje ter se mora sklicevati na akte davčnih uprav. Nadalje se mora navesti višina posameznih davčnih osnov, za zemljarino, zgradarino, pridobnino, samostojnih poklicev, rentnine, nesamosojnega dela itd. Nalo sledi izjava dolžnika koliko je dolgoval dne 26. septembra posameznim upnikom in zneske posameznih dolgovani.

Občinske oblasti bodo samo prečrtale v

obrazcu za to potrdilo one, kar se ne nanaša na določena dolžnika. Onim osebam, ki ne izpolnjujejo vseh pogojev uredbe občinske oblasti ne bodo izdajale potrdil, ampak jim bodo v roku 14 dni izdale odlok, da določeni ni kmet v smislu uredbe in navedbe v tem odloku stvarne razloge za to.

Čl. 10 Pravilnika odreja, da večje določila samo za obveznosti, ki se glase na denar. Terjatve v zlatu in tujih veljavah se preočunavajo na dinarje po tečaju, ki je obstojal v trenutku ugotavljanja višine dolga po predpisih te uredbe.

Pri meničnih dolgovih se smatra akceptant za glavnega dolžnika, pri drugih bolniških dokazilih se smatra za glavnega dolžnika oni, ki je v njih označen kot glavni dolžnik, odn. kot prvi dolžnik. V primeru suma je smatral za glavnega dolžnika. Zmanjšanje dolga in druge olajšave po uredbi veljajo tudi za poroke, odn. solidarne dolžnike kakor za glavnega dolžnika tudi v primeru, če porok ali solidarni dolžnik ni kmet.

Obresti od 20. aprila 1932 do 15. novembra 1936 se imajo obračunati na nezmanjšano glavnico. Denarnim zavodom pa bo dala navodila za obračunavanje obresti Priv. agrarna banka.

Z dolgove po čl. 5 (za posestva nad 50 ha) obsega pravilnik dve tabeli za plačilo, prva je za plačilo v 15. letih, druga pa za plačilo v 10. letih pri 4,5% obrestih.

Dolžniki denarnih zavodov, katere ti izročijo Priv. agrarna banka, morajo izpolniti posebne formulacije, katere predpiše ta banka. Tudi za prevzem od denarnih zavodov bodo izdani o omejenih banki posebni formulariji.

Priznane terjatve den. zavodom v tek računih pri Priv. agrarni banki se izplačajo denarnim zavodom po 3% v 14 letih, počenši s 16. novembrom 1936. S tem dnem začne teči obresti.

Priv. agrarna banka bo zahtevala od pristojnih sodišč izvršitev prenosa v zemljiških knjigah nanjo.

Prošnjam za zmanjšanje dolga dolžnikov na 25.000 Din, ki se morajo vložiti do 1. jan. 1937 na sodišča, ni treba priložiti prilog, katere lahko predložijo kasneje v roku, katerega mu odredi sodišče. Za te dolžnike je določen odpadni načrt, ki pa vsebuje pri rubriki ostanek dolga tiskovne napake, kar je razvidno iz prejšnjih dveh rubrik: obresti in odpadilo.

Denarni zavodi morajo v 20 dneh od uveljavitve tega pravilnika pozvati vse svoje dolžnike v smislu uredbe, da dostavijo takoj in neposredno Priv. agrarni banki svojo prvo anuiteto v smislu čl. 28, 29 in 30 uredbe.

To so glavna določila pravilnika. Niso pa vsa, katere bi bila potrebna za pravilno izvrševanje uredbe. Pričakovati je, da bodo sledila še druga določila, ki bodo rešila tudi še nadaljnja številna sporna vprašanja.

Kaj je potrebno za naše zadrage

Tako pravilnik ne vsebuje določil glede porabe rezervnih fondov, glede katerih zahtevajo zadrage in regulativne hranilnice, da se jemljejo v poštev posebne rezerve. Tudi zahtevajo nadalje naši denarni zavodi, da naj se točno določi besedilo obveznic iz čl. 10 in pa, da jih lombardna Narodna banka in druge državne denarne ustanove po 3% in sicer po nominalni vrednosti. Podobno zahtevajo tudi za bone, katere bo izdala Priv. agrarna banka po čl. 18. Poleg tega bi bilo potrebno tudi, da so lombardna posojila na podlagi bonov in obveznic prosta takse za lombardna posojila.

Težavno vprašanje je tudi vprašanje deležev pri združenju. Treba bo najti poseben način za dopolnilo polovico zmanjšanih deležev za zadrage. Končno bo treba ponovno odrediti obrestno mero za vloge, ker se po novi uredbi kmečke obresti zelo zmanjšane.

Naša industrija kupuje italijansko predivo. - Belgrajski »Jugoslovanski kurir« poroča, da so italijanski trgovci že začeli ponujati italijansko bombažno predivo za našo tekstilno industrijo. V zadnjih 20 dneh so napravili zaključek za 40 vagonov bombažnega prediva ter znašajo cene okoli 10 lir za kg. Zaključki so za november in za december.

Razstava živine v Glini. V soboto je bila v prisotnosti zastopnika Nj. Vel. kralja, finančnega ministra dr. Letice in bana savske banovine odprta razstava živine itd. v Glini. Za to razstavo je vlada dala 800.000 din, banovina pa 100.000 dinarjev.

Opozorilo izvoznikom živine, proizvodov in izdelkov

Urad za kontrolo izvoza živine, proizvodov in izdelkov objavlja, da se morajo ti izvozniki, ki izvažajo v Italijo, Nemčijo in v levantske države registrirati pri omenjenem uradu v Belgradu. V ta namen morajo najkasneje do 4. novembra vključno predložiti omenjenemu uradu netaksirano prošnjo, podkrepilno z naslednjimi dokumenti: 1. Dokaz o protokollaciji izvoznike tverdke (od pristojnega sodišča v overjenem prepisu); 2. Dovoljenje izvoznika dela po obrtnem zakonu iz leta 1931 (v overjenem prepisu); 3. Dokaz, da se je prosilec najmanj tri leta bavil s izvozom živine, živ. proizvodov in izdelkov v inozemstvo na lasten račun, to se mora dokazati s potrdilom davčne uprave, da je za tri leta plačal davke za dotični izvoz; 4. V kolikor prosilec ni delal samostojno, ampak se prijavlja kot nova tverdka, mora s potrdilom pristojne trgovske zbornice dokazati, da je bil tri leta zaposlen pri izvozniki tverdi bilo član tverdke, ali kot poslovodja na praktičnem delu in da je sposoben za izvoz živine. — Oni izvozniki, ki so že registrirani pri uradu za izvoz živine, morajo predložiti uradu samo one dokumente, ki jim manjkajo po gornjih točkah pogojev za registracijo. Istočasno morajo prosilec predložiti tudi prijave z označbo količine in vrednosti goved, katere nameravajo izvoziti do konca leta 1936.

Is hrvatskega združništva.

V reviji »Zadruga« svjeste, skupnem glasilu velikega števila hrvatskih združniških organizacij, je objavljeno prvo poslovno poročilo Glavne zveze hrvatskih gospodarskih združenj za 1935. Ta zveza je bila ustanovljena leta 1934 v namen preporoda hrvatskega združništva. Izvedena je taka organizacija zveze, da so v njem včlanjene strokovne zveze združenj. V bodoče pa namerava zveza biti samo revizijska, organizacijska in propagandistična idejna zveza združenj. V članstvu zveze so: Zveza hrvatskih gospodarskih združenj, predvsem za blagovni promet, Zveza hrvatskih združniških hranilnic in Zveza mlekarških združenj (hoče organizirati Napredkove zavarovalne zadrage, nadalje dela na ustanovitvi Zveze sladkovodnih ribarskih združenj itd.). V prvem poslovnem letu 1934 je imela zveza včlanjenih 22 združenj, na koncu 1935 pa že 70 članic. Ker je med tem številu včlanjenih združenj naraslo že na 100, je zveza zaprosila za članstvo v Glavni združniški zvezi. Zveza se nahaja v konzorciju revije »Zadruga« svjeste, ki jo izdajajo tele hrvatske zadruga organizacije: Zadruga zveze v Zagrebu, Glavna zveza hrvatskih gospodarskih združenj v Zagrebu, Zadruga matica v Splitu, Zadruga zveze hrvatskih hranilnic v Zagrebu, Zveza hrvatskih združniških hranilnic in Zveza hrvatskih gospodarskih združenj v Zagrebu. Glavna skupščina bo 19. novembra v Zagrebu.

Normalni nakladalni in razkladalni roki na železnicah. Glavno železniško ravnanje je ukinilo omejitve nakladalnih in razkladalnih rokov na vseh postajah drž. železnic.

Letošnji pridelek mošta v Beli Krajini je zelo kvaliteten in je doseglo že grozde pred deževjem, ob koncu meseca septembra sledeče odstotke sladkorja in promile kisline:

Kraljevina	19 odst. sladkorja,	9 prom. kisline
Zlahtina	17 » » »	7 » » »
Laški rizling	20 » » »	8,5 » » »
Traminec	22 » » »	8 » » »
Silvanec	20 » » »	8,5 » » »
Belina	16 » » »	10 » » »
Portugalka	19-20 » » »	7 » » »

Tudi glede količine se ni kaj pritožiti.

Nabava cevi za vodovod v Beli Krajini. Računsko-ekonomski odsek ministarstva za gradbe v Belgradu razpisuje za 18. november prvo ofertno licitacijo za nabavo jeklenih cevi s fasonskimi komadi in armaturami za vodovod v Beli Krajini, okraj Metlika. Proračunska vsota znaša 201.483 din. — Nadalje je za 17. november pri istem oddelku razpisana v proračunski vsoti 123.779,30 din prva licitacija za nabavo litčeleznih cevi s fasonskimi komadi in armaturami za isti vodovod. —

Dobave: Strojni oddelek ravn. drž. železnic v Ljubljani sprejema do dne 7. novembra ponud-

be za dobavo 8.000 kg kalcinirane sode, 20 komadov električnih žarnic in trde medene žice. —

Licitacije: Dne 4. novembra bo pri Dravski stalni vojni bolnišnici v Ljubljani ofertalna licitacija za dobavo ljudske hrane (marmelade, limon, suhih sliv, rozin, cikorijske, kakava). — Dne 5. novembra bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija za nabavo 5.000 parov planinsko-smučarskih čevljev. — Dne 5. novembra bo v pisarni referenta inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija za napravo električne inštalacije in električnega zvonca v VI. objektu vojašnice »Vojvode Mišiča« v Ljubljani. — Dne 10. novembra bo v komandi mesta Škofja Loka direktna pogodba za oddajo kantine 1. planinskega pešadijskega polka v Škofji Loki za čas do 31. marca 1936. leta v zakup.

Borza Dne 2. novembra

V zasebnem klinkingu je London danes na ljubljanski borzi narasel na 241,50 denar, v Zagrebu je narasel na 240,87—242,47, v Belgradu pa na 240,70—242,90.

Avstrijski šilling je na ljubljanski borzi popustil na 8,92—9,02, na zagrebški borzi na 8,87—8,97, na belgrajski pa na 8,80—8,90.

Grški boni so beležili v Zagrebu 32,15—32,85, v Belgradu 32,55—33,65.

Italijanske lire so v zasebnem klinkingu nudili v Zagrebu po 3,05, v Belgradu pa po 3,08.

Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 14,30—14,56, v Zagrebu na 14,37—14,47, za sredo novembra 13,78—13,98, za konec novembra pa na 13,7950—13,9950, za konec decembra na 13,70—13,90. V Belgradu so beležili 14,30—14,50.

Ljubljana — Tečaj i primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2349,15—2363,75
Berlin 100 mark	1743,08—1756,91
Bruselj 100 belg.	732,20—737,26
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	211,69—213,74
Newyork 100 dolarjev	4304,76—4341,07
Pariz 100 frankov	201,56—202,99
Praga 100 kron	153,44—154,54
Trst 100 lir	227,70—230,78

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 3.638.255 din.

Promet na belgrajski borzi je znašal brez kompenzacij 1.000.000 din.

Curih. — Belgrad 10, Pariz 20.2325, London 21.2725, Newyork 435.125, Bruselj 73.35, Milan 22.925, Amsterdam 236.65, Berlin 175, Dunaj 76.25, Stockholm 109.675, Oslo 106.875, Kopenhagen 94.975, Praga 15.40, Varšava 81.80, Budimpešta 85.75, Atene 3.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.385, Buenos Aires 1.21.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 84—85, agrarji 48—49, vojna škoda promptna 374—377, begluške obveznice 68—69, 8% Blerovo posojilo 85—87, 7% Blerovo posojilo 76—76,75, 7% posojilo Drž. hip. banke 88—90, Trboveljska 180—190.

Zagreb, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 85—88, agrarji 48—49,25, voj. škoda promptna 378—379 (377, 380), 11. 375 denar, 12. 376—377 (376,50, 377), begluške obveznice 69—69,50, 8% Blerovo posojilo 85—85,50 (85, 85,50), 7% Blerovo posojilo 76,50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 89—92, 7% stab. posojilo 84,50—86 (86). — Delnice: Priv. agrarna banka 196—200, Trboveljska 170—190, Isis 12,50—17,50 (15), Osj. sladk. tov. 135—150, Dubrovniška 200 denar.

Belgrad, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 85 denar, agrarji 49—49,25 (49), vojna škoda promptna 377—378, (377, 376), 12. 375,50—377 (375,50), begluške obveznice 69—69,25 (69,15); 67,15—67,25, 8% Blerovo posojilo 85,75—86,50, 7% Blerovo posojilo 76—76,50 (76,25, 76,15), 7% stab. pos. 83,50 denar. — Delnice: Narodna banka 6950—7000, Priv. agrarna banka 192—194.

Zitni trg

Novi Sad. Fižol: bč, srem. beli brez vreč 190—195, bč, beli z vrečami 200—205. Vse ostalo neizprem. Tendenca neodrejena. Promet srednji.

Kulturni obzornik

Obisk pri Aliji Rachmanovi

Odkar sem uvrstila Solnograd med mesta, ki jim je veljalo moje počitniško potovanje, mi ni dala miru misel, da moram obiskati slavno pisateljico Alijo Rachmanovo, ki je tudi nam Slovenecem splošno znana iz »Slovenčevih« podlistkov. Odkar sem čitala njena dela, ki so zbudila toliko zanimanja v najširših slojih, sem si vroče želela spoznati to čudovito ženo, ki s tako goboko ljubeznijo opisuje svojo domovino, navzlic strašnim dogodkom, ki jim je bila priča v Rusiji ob času najhujšega rdečega terorja.

Komaj sem prispela v Solnograd, je bila moja prva skrb, da ugotovim naslov velike pisateljice. Izvedela sem ga pri založbi, ki izdaja njena dela v desetih svetovnih jezikih. Vendar pa niso bili tam kaj navdušeni za moj načrt bali so se, da bi jo mogel obisk preveč odvračati od njenega dela. Prihodnja njena knjiga bo namreč izšla okoli Božiča. Nazadnje je pa le zmogla moja vztrajnost in vsa srečna sem odšla, da iščem ulico, ki so mi jo označili. Spravevala sem ljudi za pot in končno našla ulico svojih želja v prijazni predmestni četrti. Gospa Rachmanova biva v lepi moderni vili, ki stoji sredi prijetnega vrtička; tudi garaza ne manjka. Tu je bil torej njen dom in njena nova domovina. Na moje zvonjenje je odprla prijazna služkinja in — kolika sreča! — toli iskana gospa Rachmanova je bila takoj pripravljena sprejeti obiskovalca. V lepi sobi z obsežno knjižnico ob steni sem čakala njenega prihoda. Zabaval me je njen sinček Jurko, oni Jurko ki ga vsi dobro poznamo iz njenih slovskih dnevnikov, in ki se mi je zato zdel kakor kaj ljubi znanec.

Končno so se odprla vrata in vstopila je gospa Alia. Res, da sem jo že poznala po številnih fotografijah in drugih reprodukcijah, vendar pa je bil prvi vtis presenetljiv. Nisem pričakovala, da bi bila toliko mladostna. Njena sloka postava je bila odeta s svilenim kimonom modre barve, temni, rdečkasto blesteči se lasje so obdali eksotično oblikovani obraz in njegova temna, bronasta barva je nenavadni vtis še poglobila. Gospa Alja me je pozdravila kakor ljubo staro znanco in ko sem ji povedala, da sem iz Ljubljane, se je podrobno zanimala za moje domovino. Opisati sem ji morala naše ljudstvo, naše kraje kulturne in splošne razmere, sploh vse najvažnejše, kolikor je pač mogoče obravnavati v kratkem pogovoru tako obširna vprašanja. Nazadnje sem ji morala govoriti nekaj slovenskih stavkov in zvok našega jezika ji je bil zelo všeč. — Ljubezljivo je izpolnila moje željo in mi poklonila svojo sliko s prijaznim spominom in podpisom.

Pomemben je bil njen odgovor, ko sem jo med drugim vprašala, kakšno je njeno mnenje o komunistični nevarnosti: »Ne zdi se mi verjetno, da nam preti še toliko zla, kakor ga je doživela Rusija. Saj vsakdo vidi, da so Rusi na lastni koži preizkusili, da komunistični nauki niso izpolnili, kar so obetali! Slabe izkušnje so od nekdanj najboljši nauk za življenje!«

Nisem hotela predložiti moti gospo Alje pri njenem delu in poslovlja sem se hvaležnega srca. Ko sem prišla do vrat, sem opazila napis »Pozor, hud pes!« Na moje zaskrbljeno vprašanje so mi odgovorili, da je »hud« pes najprijaznejši kuža, ki si ga je mogoče misliti. Kako bi se pač moglo tako bitje v domačiji gospo Rachmanove odtegniti njenemu blagodejnemu in dobrotnemu vplivu, pa nahi bo to celo cerberus pred hišnimi vrati! ...

Obisk pri gospe Rachmanovi in pogovor s to privlačno in duhovito ženo me je vso počivil. Njene besede mi bodo vedno otale v spominu. Ko sem v duhu še enkrat doživljala svoje srečanje s plemenito borilko za človeško in predvsem žensko dostojanstvo, sem se prisrčno razveselila pri misli, da je gospa Alja po dolgih letih trpljenja in krutega boja za obstanek, končno našla srečen

in miren pristan in da svet splošno priznava njen talent. Naj ji Bog ohrani srečo in zadovoljstvo v novi domovini, ki je tako daleč od njene ljubljene in nesrečne Rusije!

A. P.

S srbsko-hrvatsko književnega trga.

V Belgradu pripravljajo kup novih slovarjev. Omenil bom tri najvažnejše. Znan prevajalec Sv. pisma dr. Lujo Bakotič sestavlja Slovar srbohrvaškega jezika, ki bo vsekakor zanimiva novost. Na njem dela že dvajset let. Zato bo delo tudi obsežno, saj je preračunano na 80 tiskovnih pol in bo obsegalo okrog 50.000 besedi. Uporabljal je pisec vse dosedanje znane slovarje, tako Vuka, Rečnik Jugoslovanske akademije v Zagrebu, dalje Broz-Iveko-viča, Parčica, Rističa in Kangrgo itd. Slovar bo izšel v kratkem pri založbi Rajković v Belgradu in bo sorazmerno poceni (200 Din). — Znana založba »Nolit« bi morala že poslati na trg »Rusko-srbohrvaški slovar«, ki ga je sestavil dr. Dimitrije Djurovič. Obseg okrog 1000 strani, 90.000 besedi. Cena 150 Din. Kot tretjega omenjam »Nemško-srbohrvaški slovar« dr. Svetislava Rističa in Jovana Kangrga, ki je te dni izšel na 1894 straneh velike osmine in tolnač okrog 145.000 besedi. Cena 450 Din. Samo omenjam, da so Srbi pred kratkim dobili tudi večji »Latinsko-srbski slovar«.

V par besedah se bom pomudil pri prepisu, ki je te dni nastal v Društvu belgrajskih likovnih umetnikov. Stvar je po svojem korenju že starega datuma. Mladi so se namreč dvignili zoper stare. Vprašanje pa se v glavnem suče okrog Umetniškega paviljona, ki ga je zgradilo in ga oskrbuje in tudi umetnikom za razstave oddaja društvo »Cvijeta Zuzorič«. Mlajši umetniki, ki jih je v Belgradu zelo mnogo, se namreč ne nahajajo v posebno rožnatih gmotnih razmerah, pa se pritožujejo, da radi vize najemnine ne morejo razstavljati in imeti stika z občinstvom. Njihove pritožbe so deloma resnične in vsega uvaževanja vredne, res je pa tudi, da leži na Umetniškem

paviljonu oziroma »Cvijeta Zuzorič« lepo število stotisočev dolga. Pojavlja se celo želja, da bi Paviljon vzela občina v svoje roke. Radi teh razprtij je nastala sprememba tudi v odboru Društva likovnih umetnikov, pa je mesto starega predsednika kiharja Sretena Stojanovića izvoljen sicer neznan profesor Grdan. Čez trideset mladih umetnikov je na občnem zboru predložilo memorandum in pretjio z abstinenco na udomačeni jenski umetniški razstavi, ki se pravkar pripravlja. Kako se bo stvar razvijala, bomo še videli. Znakrat ni lahko zavzeti primernega stališča ker stvar še ni dovolj razčiščena.

Znani publicist dr. Aleksije Jelačić, ki je doslej med drugim napisal tudi znani knjigi o zgodovini Rusije in Češkoslovaške, je pripravil za serijo »S nalivperom po Evropi« študijo o današnji Češkoslovaški, kjer razmotriva v prvi vrsti njeno socialno in politično življenje.

V Temišvaru v Romuniji, kjer živi lepo število srbskega življa, je začel izhajati pred kratkim književni list »Život« s podnaslovom mesečnik za znanost in umetnost. Urejuje ga nekaj mladih srbskih kulturnih delavcev iz Temišvara.

Casnikar Kosta Krajinović je prevedel in kot 14. zv. Zadruga biblioteke v Belgradu izdal zanimivo študijo bolgarske zadruga pisateljca dr. Ilje Papazova z naslovom »Zadrugarstvo« u Bugarskoje. Knjiga ima 95 strani in stane 15 Din.

Recitacija novejših čeških pesmi. Danes ob 6 bo v okviru predavanj o češkolovaški knjigi sledil večer moderne češke poezije. Uvodno besedo bo govoril urednik dr. Tine Debeljak, nakar bodo sledile recitacije iz del pesnikov Březine, Sove, Bezruča, Wolke, Hore, Cabka, Nezvala v prevodu F. Albrehta, M. Klopčiča, B. Faturja, O. Berkopca in Tineta Debeljaka. Opozarjamo občinstvo na ta večer.

Svetilne ladje

Svetilne ladje so stare 200 let. Več ko 2000 let je poznala morská plovba samo svetilnike. Leta 1674 je neki Anglež predlagal, da bi bile ob obalah zasidrane luči. Niegovemu predlogu so se rogali in ga zavrgli, češ, da je norost brez primere. Toda čez 50 let, l. 1731, so ob ustju Themze, kjer je bilo že tedaj veliko svetovno pristanišče, zasidrali ladjo, ki je bila ponoči razsvetljena. Čez 40 let nato so Nemci dobili prvo svetilno ladjo na Labi, ki je bila prababica nedavno, radi orkana ponesrečene, potopljene svetilne ladje »Elbe I.« (Laba I.)

Odlej je bilo vedno več in vedno bolj izpopolnjenih svetilnih ladij. Spočetka so gorele na njih sveče, nato luči iz repinega olja, nato iz petroleja, dandanes je pa elektrika, oziroma žarometi, ki mečejo šope raznobarnih svetlobnih trakov po morju. Žarometi tudi mežikajo, drhtijo, se vrtilo — brezštevne so naprave, da z njimi tem bolje opozarjajo ladje nase.

Naloga svetilne ladje.

V Severnem nemškem morju je 70 svetilnih ladij (med njimi 20 nemških). Najbolj znana je bila »Elbe I.« Stala je ondi, kjer je že od l. 1568 naznačeno, kjer se Laba izliva v morje. Tu namreč izgubljajo sladka voda reke svojo barvo in dobiva barvo morske vode. Svetilne ladje pa ne stojijo kar tako in le zato, da ko svetilnik opozarjajo parnike, marveč so te ladje tudi rešilne in signalne poslaie. Velike in mnogostranske so naloge poveljnika svetilne ladje. Predvsem je treba zapisati ime sleherne ladje, ki se prikaže toliko bližje, da je je moči spoznati po zastavi. Na leto je plulo mimo »Elbe I.« po 30.000 večjih in manjših

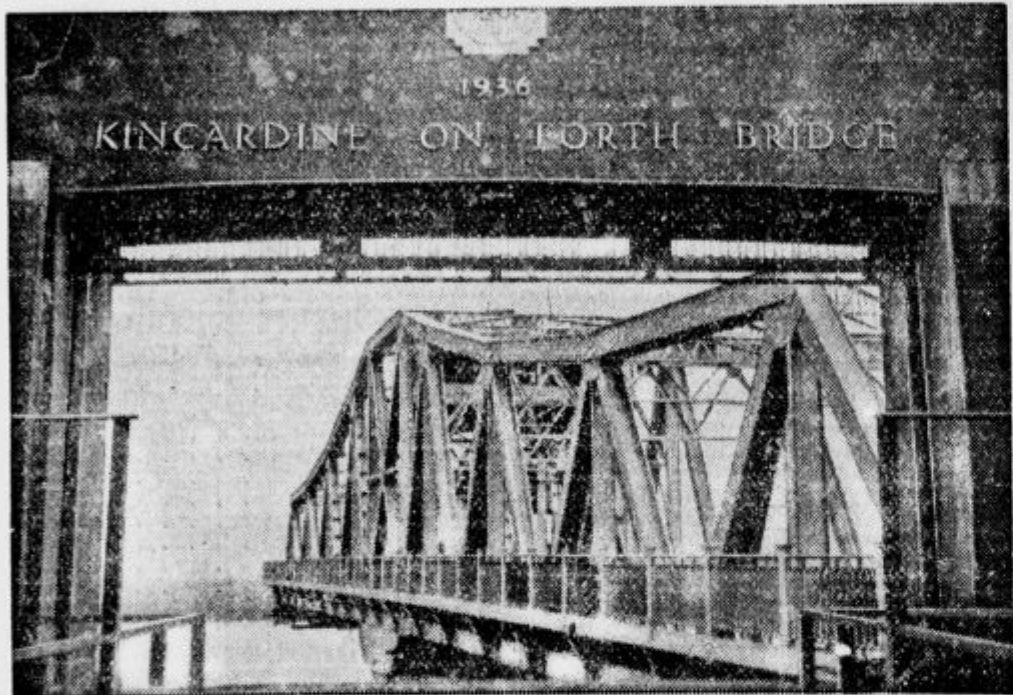
parnikov. Svetilna ladja vsebuje signale za meglo iz zraka in meglo iz vode; dalje sirene, radio, brzozjav. Razen tega ima še čolne in druge priprave za prvo pomoč ponesrečenim ladjam. Le tega ne sme storiti svetilna ladja: nikdar se ne sme premakniti s prostora, zakaj, če bi se le zgonila drugam, bi to pomenilo nevarnost za druge ladje. Le če bi prebila najhujša nezgoda, če bi se potapljala, sme tudi odpluti s svojega mesta.

Veriga svetilne ladje.

Veriga je »življenje« svetilnih ladij, saj morajo biti z verigo pritrjene na sidro tako močno, da jih tudi orkani ne premaknejo. Zato najprej preizkusijo trdnost verig na razne načine. Mimo tega je na svetilni ladji posebno pero v zvezi z verigo, da omili sunke verige na ladji. Po predpisu je treba ob času hudih orkanov spustiti še zasidno sidro v morje in motorji morajo začeti delovati, če grozi nevarnost, da se pretrga veriga, da si ima po 5 cm debele člene. Brez dvoma je orkan s tako naglico prihrumel nad »Elbe I.«, da si niso mogli več pomagati z varnostnimi napravami.

Svetilne boje kot nadomestilo za svetilne ladje.

Služba na svetilnih ladjah ni lahka, a kdor se ji vdinja, je z vsjo dušo združen z njo. Predvsem je treba natančno in zvesto izpolnjevati dolžnosti, pa če je še tako hudo. Mogoče ne bo dolgo trajalo, pa svetilnih ladij ne bo več na morju. Nadomestilo jih bodo svetilne boje, ki so jako zanesljive in ki gorijo noč in dan in jih je treba le na toliko in toliko mesecev pregledati pa je vse v redu in ne potrebujejo ne poveljnika ne posadke.

Najdaljši evropski most Kincardine na Angleškem, ki bo skrajšal pot med Edinburghom in Glasgowom.

Krčmarsko živalstvo

V nekem šaljivem listu je bil tale dogodek: Neki popotnik stopi s kolodvora in osuplo obstane: gruča mož, ki razburjeno mahajo z rokami, kričijo nanj in kličejo sama živalska imena, ki so radi različnih glasov še bolj čudno slišali: »Rdeči volk!«, »Črni kozel!«, »Beli konj!«, »Sivi medved!«. Popotnik je ves presrašen pobegnil. V resnici pa ti razburjeni ljudje niso imeli slabih namenov, saj so bili le uslužbenci raznih gostišč in vsakdo je klical ime svojega gostišča.

Čudno je, zares, da imajo krčme, gostišča tako ljubezen do imen zverin. Na gostilniških napisnih tablah kar mrgoli raznih živalskih imen. Najprihujnejša sta pač medved in lev. Leva častijo gostilničarji pač zato, ker je kralj živali. Tej njegovi časti ustreza tudi to, da se navadno blesti kot »Zlati« lev na tabli, bolj poredko kot »rdeči« ali »zeleni«. Lev je navadno zlat, a medved se košati v črni ali sivi barvi. Pri tem se spominimo, da pozna tudi živalstvo črnega in sivega medveda. Sivi medved živalstva pa je vprav najbolj divji in ni kar nič vabljivo, če ima gostilna tako ime. Sploh je medved neprimeren za ta poklic, zakaj medved vedno godrnja, a godrnjavega krčmarja nihče ne mara.

Volka in lisice ni toliko videti na krčmarskih napisnih tablah, prav tako je malokje kak tiger, panter, leopard. Malo je pa gostiln, ki bi častile v napisu mačko ali psa, dasi imajo oba pri hiši.

Skoraj po vseh krajih pa najdeš v tem poklicu konja in sicer je ta konj zmeraj bel. A ni pisano »Pri belcu«, marveč »Pri belem konjičku«, redkokdaj »Pri belem konju«. Črnega ali drugačnega konja nimajo. Jelenov je v gostilniških ime-

nih prav dosti. Navadno so rjavi, a so tudi zlati, matokdaj pa beli. Še številičje so jagnjeta in koštruni, bele ali zlate barve. Vola najdemo pa samo v rdeči barvi.

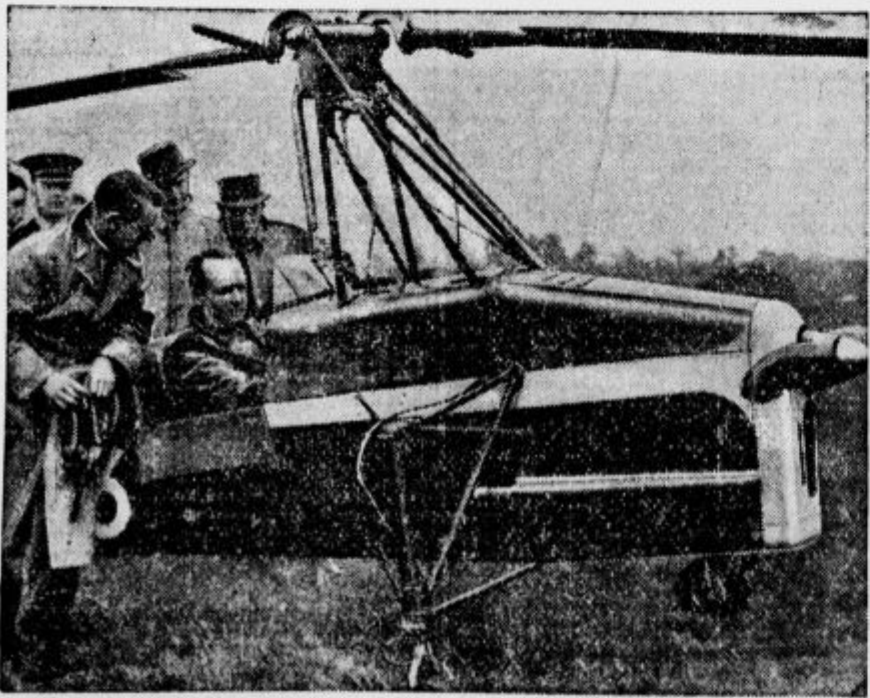
Medtem ko vprav gorske krčme nimajo koze

»No, in kako je z vašim ljubkim, nežnim sinčkom?«

ne zajcev v svojih imenih, pa imajo slona in ježa. Imamo gostilne z imenom »Pri rdečem ježu« in tudi »Pri modrem ježu«. Celo po kita je šla neka krčma in se je imenovala »Pri črnem kritu«.

Pa pilič! Tudi tu je čudno, da imajo krčmarji najrajši roparice na svojih tablah in sicer vidimo

Leteči avto. Na starem letališču Hounslow pri Londonu, kjer se vadijo gojenci vojaške šole, so doleteli preizkuse z novim avtožirojem. Španski iznajditelj, Juan de la Cierva, je prepričan, da bodo v dveh letih že imeli take avtomobile. Če bo voznik hotel, bo vozil po cesti s hitrostjo 50 km, če bo pa gneča bo prikloplil krila in bo nadaljeval vožnjo po zraku s hitrostjo 145 km na uro.

največkrat orla. Nobenega ptiča ne dobiš tolikokrat na izveskih krčm, ko orla. Glede na njegovo barvo je pač imenovana največkrat črna barva, bolj redka je zlata ali rdeča. Pomembno je, da je krčmarjem najbolj všeč orol, ne pa njegov sorodnik jastreb; večkrat pa dobimo sokola.

Poleg orla pa je petelin, ki ga na tem mestu večkrat srečamo in je večinoma bel ali zlat, malokdaj črn ali rdeč. Zakaj je na napisih krčm zmeraj petelin, a ne kokoš, je pač skrivnost, čeprav daje krčmi kokoš največ dobro. Da ne mamikata ne gos ne raca, je umljivo, saj sta obe zaželjeni za na mizo. Jako čudno je, da ni fazanov ali jerebic v teh naslovih, a je mnogo krčmarjev in tudi inozemski noj se često baha v zlati uni-

formi na izveskih. Imamo pa tudi krčme, ki se nazivajo po golobu, puranu, pavu, štorljki.

Izmed plazilcev se tu pa tam blešči na krčmarski tabli kak »zlat« krokodil ali bel salamander. Jako v rabi pa so ribe. Dobimo krčme z imeni: modra postrv, zlata jegulja, srebrna ščuka, rdeči rak.

Zal, niso v tem oziru prav nič priljubljeni metulji, dasi bi bilo za kok nočni lokal primeren naziv »Pri nočnem metulju« ali »Pri večji«. Sploh ni nikjer žuželk in tudi mrčesa ne, vendar bi se tako lepo prilagalo kakemu hotelu ime »Pri rdeči slenci« ali »Pri rjavi bolhi«. Toda — krčmarji so večinoma taktni ljudje in ne raznašajo skrivnosti svoje hiše...

Novi nemški poslanik v Londonu, Ribbentrop, se je pripeljal pred buckinghamsko palačo, da ga sprejme angleški kralj.

Kaj storiš, ko je napad z letali?

Nikdar ne opazuj letal! Nevarnost preli le, če te strah zapeljuje v zbegano in napadno ravnanje. Zato moraš vedno ostati hladnokrvni! Saj imaš skoraj četrt ure časa.

Doma.

a) S kepo ilovice hili na podstrešje oblastveno odrejani čuvaj, odpre line, zaboje s peskom porine v dosegljivo sredino, prime za lopato in jo dobro namaže z ilovico.

b) Zapri in zamaži tudi večna vrata in skrajna okna, zastore spusti. Po tem pa vsa okna in vežo znotraj zagradi s mokrimi odejami.

c) V pečeh pogasi ogenj, v kleti zapri glavni dovod plina in izključi električni tok! Vodovoda ne zapiraj!

d) Niti lesk se ne sme videti od zunaj. Redke vnanje luči, katere so neobhodno potrebne celo zelo omejenemu prometu morajo biti obrnjene navzdol in pod senčnikom prevlečene z vrečo iz modrega organitina. Robnike hodnikov belijo z apnom.

e) Z masko na licu in s kruhom v žepu pohiti v odrejeno zaklonišče — ali pa le v primeru zavarovano in oblastveno odobreno kletno zavetišče; če tega ni vsaj v 1. nadstropje, stran od oken v zapeček (nikakor v navadno klet); sicer pa na grič (ali na vrt).

Z doma.

Masko na lice. Pohiti v bližnje zaklonišče — sicer pa, če si v javnem lokalu, kinu, gledališču, ostani v zgradbi in poišči višje ležeče hodnike.

Če si na ulici, trgu, v cestni železnici, se skrij v najbližjo vežo oz. hišo.

Če si na polju, cesti, ob železniški progi, leži v jarek, (grapo jamo).

Na kolodvoru pohiite v zaklonišče pod peron ali tik postaje.

Med vožnjo v vlaku pojdi stran od vhodne ploskve vrat in oken! Sedi mirno na mestu.

Vozove v dvorišča. — Ako si brez maske ali celo zašel v zastrupljeno ozračje — takoj moker robec pred nos in usta tršeč, pojdi mirno stran iz vetra oz. proti niemu! Nikar ne feci niti ne kličij na pomoč — sicer poplavljaš pljuča in se zadušiš. Po tem leži.

Na rezevalno postajo pa naj te nosijo. Oškropljen s tekočim strupom, obriši brez

drnenja kožo z robcem in ga vrzi proč. Oškropljeni del zornice obleke ali obuvene tako zavrti. Kožo umij s (toplo) vodo (in milom). Pešč poišči rešilno postajo.

Po napadu.

1. Na določeno znamenje, da so odletela letala, še ni minula nevarnost za stanovalce — dokler niso strupi uničeni in ni zrak čist. Zato nikar ne odpiraj oken ali hišnih vrat, zaklonišče pa smeš zapustiti le oprezno, z masko na licu.

2.) Ne dotikaj se pretrganih žic elektr. vodov, niti ničesar na fleh, koder so padale bombe, niti bombe, ki se ni razletela. O najdbi obvesti oblasti!

General Franco v glavnem stanu. General Franco s svojim adjutantom. Na desni podpol. Francisco Franco, generalov bračrance, na levi podpolkovnik Varela v Caceresu, glavnem stanu armade belih.

Nekoč

V poslednjem času je bilo večkrat slišati ime kraja Pasajes na baskiški obali. Za ta kraj se je pred več ko sto leti zanimal tudi Napoleon, ko je bival leta 1808 in 1809 za nekaj dni v Bayonnu in je dejal, da kani ondi napraviti pristanišče prve vrste. Na njegovo povelje je tedajni podkomisar mornarice, Depoge, sestavil spomenico, ki je zdaj v narodnem francoskem arhivu in ki ima datum 12. aprila 1808. List »Temps« poroča, da so v spomenici podatki o tehniških, političnih in vojaških dognanjih v pristanišču Pasajes in o baskiških pokrajinah. Pisatelj Victor Hugo omenja v svojih spomnih o potovanju po alpskih in pirenejskih pokrajinah to spomenico in pravi: »Zaliv pri Pasajesu, ki je tako na varnem pred vetrovi, bi bilo krasno pristanišče. Napoleon je mislil na to in ker je bil tudi izvrsten inženier, je tudi že napravil načrt o takem pristanišču.«

Zgodovina pove, da so dogodki prepričali to namero saj je od leta 1810 dalje začela ugašati Napoleonova zvezda. Zaliv je ostal takšen, kakršnega je tedaj videl Napoleon. Za načrt se ni nihče več zmenil, mogoče tudi zato ne, ker bi radi poznejše iznajdbe parnega stroja in parnikov, ne bil več tako potreben. Zaliv leži zapuščen in osamljeno. Ribiči ždijo pri svojih čolnih in s skrbjo čakajo na izid bratomornih bojev. Bržkone bo ostal zaliv še dalje tak, kakršen je. Da se je Napoleon tako zavzel zanj je pa le dokaz, kakšen oster vojaški in inženjerski pogled je imel veliki Korzičan, ki ni poznal brezdelja in če je imel kako liho uro, jo je uporabil za duševno delovanje.

Če hočete vedeti

Najmodernejšo bolnišnico za živali — so nedavno otvorili v Los Angelesu. Tu je prostora za 200 živali. Bolnišnica je opremljena z najmodernejšimi pripomočki živnozdravništva. V bolnišnici je za zdaj največ mačk, psov in kanarčkov. A v njej sta tudi kača in tiger.

Ladja puščave ni več moderna, to je kamela, ki jo je zdaj premagala moderna tehnika. Starodavna kamela se je morala umakniti motorju in dandanašnji jo uporabljajo le še domačini. V Sahari bo prihodnje zimo že otvorena avtomobilska, 5000 km dolga cesta, ki drži od Alžira do Čadskega jezera.

»Gospodična, zobotrebec, prosim!«

»Za trenutek, prosim! Je pravkar zaseden!«

60.000 beračev pri kronanju Edvarda VIII.

Iz Londona poročajo: Čeprav bo kronanje angleškega kralja šele čez pol leta, vendar prihajajo berači in pustolovci iz najrazličnejših delov Angleške, iz dominionov in tudi iz inozemstva v London. Policijske oblasti menijo, da bo v maju, ko bo kronanje, najmanj 60.000 beračev v Londonu. Nemogoče pa je preprečiti ta prosjaški naval. Edino to more storiti Scotland Yard, da posvari tuje in turiste, ki bodo tedaj v velemestu, naj se varujejo žeparjev. Londonska policija bo med slavnostnimi dnevi segla po učinkovitih sredstvih zoper množico postopačev. Iznajala bo pač iz Londona kolikor ji bo uspelo, vse tiste postopače, ki niso pristojni v London.

On in ona. Na vratih nekega čevljarja je bilo s kredo napisano: »Počakajte — sem zraven. v krčmi!« Spodaj pa je bilo napisano z žensko pisavo: »Samo malo počakajte — sem šla jaz ponj!«

Kapelnik: »Pst... pst! Lepo vas prosim, to vendar ni pianissimo! To morate samo hukati, da se kar sipe orosijo!«

Hotel v župnišču na Jezerskem

V roke sem dobil tiskan letak, ki so ga pred volitvami politični nasprotniki širili po Kranjskem in baše tudi po Slajerskem, v katerem je tudi ta-le stavček:

«V dobi naihujše gospodarske krize se pritiska na občine, da popravljajo in razkošno preurejujejo župnišča in grade nove kaplanije. Na Jezerskem na pr. ima župnik v župnišču že cel hotel, v katerem stanuje v dobi sezone do 60 oseb. Da bi mogel priti do še večjega dobička na račun občanov, katerim dela s svojim hotelom grdo konkurenco, zahteva od občine, da mu preuredi in razširi župnišče, čeprav je že pred kratkim dal nopoljati na račun občine električno razsvetljavo, vodovod ter naprave za toplo in mrzlo vodo po vseh sobah za tuje. To je veljalo občino 130.000 Din. Na novo zahtevane gradnje bodo občino obremenile za nadaljnjih poldrug milijon dinarjev. Na tem primeru se najjasneje vidi, kaj čaka to in mnoge druge naše občine, v katerih bodo zagospodovali po občinskih volitvah pristaši JRZ.»

Na to moram odgovoriti sledeče: Vem, da so tik pred volitvami naši jezerski JNS-ariji, ki so doslej nemoteno gospodarili pri občini, gospodu Pirkmajerju, ki je prišel pomagat na Jezersko sestavljati JNS-arsko listo, tarnali, da bom občino spravil na boben in da so na ta način lovili podpise za svojo listo in so tudi oni pravi povzročitelji imenovanega letaka. Koliko pa je na tem resnice, so pokazali jezerski volivci, ki so »v trudu in znoju« in s pomočjo samega generala JNS-arijev sestavljeni listi dali pri volitvah 0 glasov 0. — Naj pa še pojasnim tole: Uradna odločba okr. načelstva z dne 29. 9. t. l., št. 8423 ima tudi sledeči odstavek: Župnišče (na Jezerskem) sestoji iz sledečih prostorov: v priljučju veža, kuhinja, pisarna, jedilnica, družinska soba; v prvem nadstropju 4 sobe in kopalnica, v kleti 2 približno 12 m² velika prostora. — Ker je zidovje zloženo iz kamna, so prostori v priljučju vlažni. Kuhinja je dovolj prostorna, vendar nima dovoljne ventilacije. Vrata v vsem posloppju so velika 100x190 cm in so v zelo slabem stanju; okna so stare konstrukcije ter se ne zapirajo, zaradi česar ne nudijo dovolj zaščite proti vremenskim, predvsem temperaturnim nepravilnostim. — Polovico prostorov se na da kuriti, ker ali nima peči, ali pa imajo le železne peči, pri katerih se dimniške železne cevi skoraj dotikajo lesenih delov zgradbe. Tla v prostorih so navadna in že zelo obrabljena ter polna grč. Stopnice, ki pehijo iz priljučja v I. nadstropje so široke 18/23 centimetrov (I) in ne ustrezajo predpisom gradbenega zakona. Proti vetrovni strani, t. j. proti zapadu poslopje ni dovolj zavarovano, zaradi česar zamaka dež skozi zid in okna na tej strani. Klet je slabo osvetljena in prezračena, radi česar ni sposobna za shranjevanje okopin. Podstrešje je prenapolnjeno z raznimi predmeti, za katere ni prostora v župnišču (župniška knjižnica) in ki zaradi tega razpadajo. Razen tega so te stvari izpostavljene nevarnosti požara, ker ostrešje ni napravljeno po predpisih umnega tesarstva. Leseni deli glavnega povezja so oprli na dimnik, mesto, da bi bili povezniki samostojni. — Tako uradni odlok, ki omejuje, da se je to ugotovilo pri uradnem komisijonelnem ogledu dne 23. 5. t. l. je zapisnik so tudi s svojimi podpisi potrdili vsi bivši JNS-arski odborniki. Kako naj se v te prostore v župnišču spravi do 60 oseb na stanovanje, kot trdi letak, to bo najbrže JNS-arski tajni patent. In če kljub takemu stanju v župnišču čutilo jezerski hotelirji, da jim dela »grdo konkurenco«, je to za njih dosti slabo znamenje, kako imajo udobno prirejena stanovanja za tuje. — Poudarjam pa posebno, da doslej za električne in vodovodne naprave v župnišču ni občina plačala doslej še niti pare. Posebno važno pa je, da na Jezerskem farani niso samo prosti vsalnih desetev v buri, bodisi za cerkev, organista, župnika ali kaplana, ampak so prosti tudi vsakih stroškov za gradnjo cerkvenih župniških in celo šolskih poslopj, ker obstoja zato dovolj velik fond, namreč gozd, ki ga je leta 1847 cerkev izročila v last občini, po pogodbi, ki jo občina priznava in v kateri je bisiven tale odstavek: »Občina Zg. in Spodnje Jezersko se zavzame cerkev in župnišče na Zg. Jezerskem, kakor tudi cerkev in župnišče pri Sv. Ožbaltu na Sp. Jezerskem in morebitno šolsko poslopje in druge stavbe te vrste sezidati in vzdrževati na lastne stroške, v to svrhu uporabljati zgoraj navedeni gozd in pašnik, a le pod nadzorstvom okrajne oblasti in morebiti izkazajoči večji donos uporabljati šele za svrhu občine...« — Ta v gornji pogodbi omenjeni gozd, meri preko 300 ha, tako da občina iz dohodkov tega gozda krije ne samo stroške za vzdrževanje cerkve, župnišča in šole, ampak krije iz preostanka še večina drugih občinskih stroškov, saj je imela do pričetka lesne krize 2% dohodek, odkar pa je cena lesu padla pa samo 20%. — Preko milijon dinarjev je po vojni občina poleg stroškov za cerkev in župnišče dobila še za druge potrebe občine iz tega gozda, kot sem se mogel s ponovnim pogledom v občinske račune sam prepričati, kljub temu, da je z dohodki iz tega gozda jako lahkomiselno gospodarila, javna dela oddajala brez razpisov, ki so zato pogosto stala občino preko 100% več, kot bi pa pri pametnem gospodarstvu, kar so mi potrdili tozadevni strokovnjaki. Občina je običajno les prodala v gozdu na panju, pogosto so ta les kupili odborniki sami in občini potem deske po potrebi nazaj prodajali z lepim dobičkom.

Kako so bivši JNS-arski odborniki izpolnjevali dolžnost, ki so jo prevzeli po omenjeni pogodbi, dokazuje najbolj farna kronika, kjer je na strani 14 napisano, da je že svečniški škof Slojček zagrožil, da bo dal zapreti zanemarjeno in razpadajočo staro cerkev, in tudi sedani škof je zaradi tega, ker so se odborniki branili plačati stroške za električno luč v cerkvi, poslal potom župnega urada odbornikom opomin, naj pomnijo, »da so v vesli dolžni izpolnjevati pogodbo«. Nekaj dni po birmi pa so odborniki poslali uradno pritožbo na bansko upravo zaradi plačila 11.000 dinarjev, ki jim jih je naložila odločba okrajnega načelstva za stroške električne luči v cerkvi in v tej uradni pritožbi so rabili tudi izraz »nenasitna bisaga« (namreč župnikova), ko se plačilo za elektrifikacijo župnišča niti zahtevalo ni. Na strani 30 je nadalje v kroniki napisano: »Sploh se mora reči, da je bilo župnišče gnala podrlina, zato je tudi vsak duhovnik odšel bežal. Občina ni hotela ničesar popravljati, čakali so le na priložnost, da bi kočno in Moš vrh (t. j. cerkveni gozd) največ okorislil seveda le magnate«. — To je napisal župnik Drunecky in pripominam k temu, da je že leta 1921 župnik Zak zahteval, da se zgradi novo župnišče, a so se mu magnate, ki so takrat komandirali občino, uprli, in ko je bila leta 1931 fara razpisana, sem bil edini prosilec in sem pri svojem prihodu na Jezersko ugotovil, da občina še ni izvršila niti tishh nušnjih del, ki ji jih je naložila konkurenčna obravnava leta 1923 (torej po 7 letih), med temi so bila tudi dela, kakor nova tla v eni sobi župnišča, dalje lesena tla za zimo v cerkvi, ki jih ima vsaka najrečnejša cerkev že

zaradi higijene, a na Jezerskem mi je takratni marksistični župan odgovoril, da to ni bilo mogoče izvršiti, ker je bilo premalo denarja, čeprav je po njegovem priznanju občina dobila za les, ki ga je posekala v »cerkvenem« gozdu, v enem samem medenem letu lesene konjunktore preko 300.000 dinarjev.

Kar se liče trditve, da zahtevam od občine nove gradnje, ki bodo občino stale poldrug milijon dinarjev, pripominam, da so odborniki s svojimi podpisi priznali vsa potrebna dela, ki jih je odločba sreskega načelstva z dne 29. IX. t. l. naložila občini, razen dveh sob za kaplana, ene kopalnice za boljšo sobo, ene družinske sobe in pralnice (odborniki so bili mnenja, da za kopalnico zadostuje svinjska kuhinja); sploh pa nisem jaz merodajen ugotoviti potrebe popravil, ampak stavim samo predlog, odločbo pa izda sresko načelstvo, kjer sem tudi dne 25. IX. t. l. podal na zapisnik uradno izjavo, da je župna nadarbina pripravljena prevzeti vse dolžnosti vzdrževanja župnišča, ki jih ima po pogodbi iz leta 1847 občina, če se ji zato odstopi samo polovica v pogodbi omenjenega gozda. Banska uprava je v podrobnem proračunu izkazala, da bodo stala vsa ta popravila za cerkev, mežnarijo in župnišče 346.000 dinarjev.

Kaka nevarnost je, da bi jezerske občane s temi stroški spravil na boben, kot je bil JNS-arski refren pred volitvami, naj pojasni dejstvo, da je na Jezerskem največji davkoplačevalec češka grafica Lamezan, ki ima na Jezerskem ok 2500 ha posesti, na Češkem pa tovarno Hardimulh svinčnikov. Za njo sta glavna davkoplačevalca dva večkratna milijonarja, ki imata preko 1000 ha posesti, a ker je večina zemljišča v Avstriji, zato tudi ne pridejo pod agrarno reformo, da ne omenim njihovih žag mlinov, elektran, hotelov itd.; poleg njih je na Jezerskem še 12 faranov, ki imajo preko 200 orakov zemljišč. Ti imajo največ koristi od cerkvenega gozda, če se ne porabi za cerkev in župnišče. Kakšna kriza vlada na Jezerskem, naj pojasni tudi dejstvo, da se je tujski promet v zadnjih letih tako dvignil, da izkazuje statistika za leto 1927 nočnim 1299, za leto 1935 pa kar 14.020. — Lesna kriza je dobila dobro nadomestilo.

Zanimiva je pritožba bivših JNS-arskih odbornikov proti odločbi sreskega načelstva zaradi prevzema gori omenjenih stroškov za župnišče, ki so jo dne 10. t. m. pod št. 1235 poslali na bansko upravo. V njej je tudi odstavek: »Očitvena potreba v občini pa je poprava in razširitev ubožnice, naprava občinske hiše po § 140, naprava vodovoda in tudi ne malo razširitev narodne šole v trirazrednico...« Se to bi morali dostaviti, da doslej v proračunu niso zato stavili niti pare, tudi ne v letih, ko je imela občina samo 2% dohoda, na vino pa občinske trošarine 10 par (prvih pet odbornikov v bivši občinski upravi je bilo namreč iz gosliniškega stanu), da bi bila slika njihovega gospodarstva popolna.

V. Gosliša, župnik

Volna
novosti za
damske
plašče,
obleke.

Skaberne
Ljubljana

Radio

Programi Radio Ljubljana

Točen program domačih in tujih postaj vam nudi revija »RADIO LJUBLJANA«.

Torek, 3. novembra: 11.30 Solška ura: Olimpijada nekdanj in daues (Marjan Tratar) — 12.00 Venčki starih in novih napovov (plošče) — 12.45 Vreme, poročila 13.00 Čas, sporod, obvestila — 13.15 Jodek in Ješek — 14.00 Vreme, borza — 14.00 Pester sporod (Radijski orkester) — 14.40 Vzgoja za socialno mišljenje, šutenje in dejanje (dr. Karel Ozvald) 19.00 Čas, vreme, poročila, sporod, obvestila 19.30 Nac. ura: Meštrovičevi kosovski fragmenti (Mladko iz Zagreba) 19.50 Zabavni zvočni tečaj — 20.00 Skladbe Paula Linke-ja (izvaja Radijski orkester) 21.00 Za odličn a zabavo (sodelujejo: Pavski teret Stritar, g. prof. Marjan Lipovšek, Antonovič (kitara), Harslag (kitara, oziroma mandolina) — 22.00 Čas, vreme, poročila, sporod — 22.15 Plesna glasba (Radijski jazz).

Drugi programi

Torek, 3. novembra: Belgrad I.: 19.30 Dueti — 20.20 Romunski plesi — 20.50 Simfonični koncert — 22.20 Kavališka godba — Belgrad II.: 19.00 Dojransko Jazero (Manevič) — Zagreb: 20.00 Violina — 20.50 Majda Lovšetova poje — 31.50 Lalka glasba — 22.20 Jazz — Dunaj: 20.30 Proton s Luzana — 22.20 Komorna glasba 23.30 Zabavni koncert — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba — 20.45 Opera — Rim-Bari: 17.15 Komorni koncert — 20.40 Igra — 22.00 Zbor — Praga: 19.30 Opera 22.35 Plošče — Bratislava: 19.10 Vojška godba — 19.50 Glasbiški večer — 20.25 Vokalni koncert — 21.00 Radijski orkester — 22.30 Slovaške narodne — Bratislava: 20.10 Simfonični koncert — 22.45 Plesna glasba — Berlin-Hamburg: 20.10 Jesenske slike — Bratislava-Lipska: 20.10 Pester koncert — Frankfurt: 20.10 Mozartov koncert — Monakovo: 20.10 Millöckerjeva opereta »Uboji Jonatan« — Bukarešta: 20.30 Simfoničen koncert.

Uprava »Slovenca« Maribor

Koroška cesta 1
Podružnica: Aleksandrova 5
Sprejemajo se oglasi in naročniki lista, izvršujejo vsi upravni posli in dajejo pojasnila ki spadajo v delokrog upravnistiha lista.

SPORTNA NAZNANILA.

SK Reka. Svoja upravnega odbora se vrši v torek 3. t. m. ob 20 v gostilni »Konzum«. Udeležba vseh funkcionarjev strogo obvezna.
SK Reka (smučarska sekcija) Redni (Slanski) sestanek se vrši v četrtek 5. novembra ob 20 v garderobi na igrišču. Vpisovanje novih članov. Snuška gimnastika! Vsi in polnoštevilo! Načelnik.

KDO MORE POVEDATI, ZAKAJ SO

naše žene VELIKO LEPŠE

danes, kakor pa so bile pred desetimi leti —
Kaj pravijo zdravniki
—Kaj pravijo kozmetični strokovnjaki

Naša lepota bo dobila prvo nagrado pa naj gre kamorkoli

Ni še polnih deset let od tega, ko je večina naših žena izprevidela, da je veliko bolj važno prehranjevati in obnavljati kožno tkivo, kakor pa samo uporabljati kakšno kremo. To je privedlo do splošne uporabe kreme Tokalon, hranila za kožo, — edine hrane za kožo, ki vsebuje Biocel, pridobljen iz mladih živali. Bela krema Tokalon (brez masti) vsebuje fino prečiščeno smetano in oljčno olje, kar čez dan redi Vašo kožo. Ta krema odpravlja razširjene znojnice. Ti dve kremi za hrano kože sta naravnost neverjetno povečali lepoto naših žen v zadnjih desetih letih. Tako pravijo zdravniki, kakor tudi kozmetični strokovnjaki, ki so proučevali to vprašanje

Dr. G. BACHELIER
Štirn pariške medicinske fakultete

Dr. G. BACHELIER
Štirn pariške medicinske fakultete

Danes lahko uganete, katere dame uporabljajo kremo Tokalon. Ugane se to po njihovi divni sveži polti. Te dame so videti najmlajše na vsemem dancingu, pri večernih slavnostih, v gledališču ali pri katerikoli drugi orireditvi.

Motrite malo lepe žene, kjerkoli jih srečavate, in našli boste oni fini tip lepote, ki ga daje samo kremo Tokalon. Uporabljajte zvečer rožnato kremo Tokalon. Jutra pa belo kremo Tokalon. Uspešni rezultati so zajamčeni, sicer pa se denar vrne.

Skrbte tudi Vi, da dobite to tokalonsko polt in da boste kraljica vseh dancinrov in slavnostnih večerov.

Sport

Delo lahkoatleta po zimi

S pozno jesenjo prične za lahkoatlete doba počitka, ki traja do zgodnje pomladi. Vsekakor potrebuje tudi lahkoatlet, kakor vsak drugi športnik, nekaj mesecev odpoditka za pomirjenje živcev itd. V tej dobi si pridobi novih moči, novih sil, da lahko začne spomlad zopet s polno paro delati na zelenem travniku, na igrišču in tekališču. Tak odmor kategorično narekuje organizem atleta, ki bi se prerano obrabil, ako ne bi zanj skrbel s primernim oddihom v posameznih razdobjih.

Napačno in za uspeh vsakega lahkoatleta naravnost katastrofalen pa bi bil popoln počitek. Doba počitka za atleta ne sme pomeniti brezdelje, lenarjenje, temveč je razumeti ta počitek tako, da s treningom še nadaljuje; vendar ta trening ne sme biti naporen, ne sme atleta izčrpati, temveč mora biti tako prirejen, da se atlet veseli in giblje s celim svojim telesom, kateremu pridobi novih in svežih moči ter voljo za borbo. S takim treningom je treba krepiti zlasti one mišice, one partije, ki so bile radi atletove specialne panoge zanemarjene. Samo ob sebi se pa seveda tudi razume, da mora skrbeti atlet prav posebno za one dele telesa, ki mu prinašajo uspehe.

Nastane sedaj samo vprašanje: kdaj, kako in kje naj treniramo? Iz igrišč se preselimo v telovadnice; najboljšje so one, ki so opremljene z vsem orodjem in skakalnimi napravami ter modernimi gimnastičnimi napravami. Če ni ne enega ne drugega, potem se moramo pač zadovoljiti s tem, kar imamo na razpolago. Na vsak način pa rabimo dvorano in če ni opremljena, potem ze treba vaditi dosti gimnastike in talne telovadbe. Iznajdljiv vodja si bo že znal sam pomagati.

Dvakrat tedensko se mora vršiti tak trening: ako je trikrat, je seveda boljše. Paziti je pri tem, da je telovadnica (dvorana) čista. Ko izvajamo vaje, naj bodo okna po možnosti odprta. Posamezne vaje morajo izvajati vsi in vsako vedno tudi v nasprotno stran. Izogibati se je odmorov, kajti ti najbolj utrudijo športnike. Zaprt prostor je že sam na se obdijajoč, športnik pa, ki je vedno v prosti naravi na igrišču, pa ga še bolj mrzi. Zato mora biti prva in najvažnejša naloga vsakega vodje, da napravi tak trening pester in zanimiv.

Zadostuje ena ura in pol, z enim kratkim odmorom.

Kaj naj pa lahkoatleti prav za prav vadijo v telovadnici? Na kratko povedano: vse. Gimnastiko, talno telovadbo, vaje na orodju in z orodjem, plezanje in skakajo naj, vaje na lestvah in ribstolu; pester in bogat naj bo program vsakega večernega treninga. Ne smemo pa vseh vaj izvajati, ampak je potrebna strokovna izbira. Izogibati se je zlasti težnih vaj in drž. Kobleh na orodju, preskoki in odskok, na tleh pa skoki (v višino, daljavo, globino). Spretnostne vaje in vaje, ki zahtevajo nekoliko korajže, ne smejo manjkati pri nobenem treningu. Poleg splošne gimnastike in talne telovadbe, ki naj jo izvajajo vsi, je polagati zadostno pažnjo na specialno gimnastiko, ki je potrebna specialistom v posameznih panogah. Ne pozabite po vsaki vaji sprostiti mišičevje. Poleg treninga v telovadnici pa je od časa do časa izvesti tudi kak cross-country tek v naravi ali pa na igrišču. Taki teki so za kondicijo vsakega atleta velike važnosti.

Telovadnica, katere se poslužujemo pozimi, ima poleg športne vrednosti tudi za disciplino velik pomen. Le-ta pri športu zelo trpi; včasih je tako razrušena v športnih vrstah, da človek hoče ali noče, mora priti do prepričanja, da šport zelo kvari disciplino pri mladini. Pri športu se namreč vzgaja mladina individualno. Nekaj skupnosti je pri igrarh in pri panogah, kjer so predpisana moštva z gotovim številom športnikov in to je vse. Sicer pa dela vsak zase, tu pa tam pod vodstvom trenerjev, ki dajejo skoraj vsakemu druga navodila, pač po pripadnosti športne panoge. To velja v isti meri za lahkoatlete. Zatorej parabolimo zimsko dobo za to, da bomo v razrvane atletske vrste vpeljali zopet ono disciplino, ki je za obstoj vsakega kluba in končno za obstoj športa neobhodno potrebna. S povelji, redovnimi in gimnastičnimi vajami se bo to najlažje doseglo. Orodne vaje pa bodo mnogo pripomogle do pravega tovarišva, saj je pri tej panogi dostikrat odvisno tvoje življenje od tovarišev, ki te spodaj love.

Z veseljem torej v telovadnico, lahkoatleti, saj boste vsestransko pridobili.

I. K—er.

Sporočamo svojim prijateljem in znancem, da je naša nad vse ljubljena mati, stara mati, tašča in teta

Marija Dostal roj. Prosenc

danes dopoldan po dolgem bolehanju, v 88. letu zemeljskega potovanja, previdena s svetimi zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bo v sredo, dne 4. novembra 1936 ob 15. uri iz hiše št. 5 ob Sv. Petra cesti na pokopališče pri Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v petek 6. novembra 1936 ob 7. uri.

V Ljubljani, dne 2. novembra 1936.

Rodbine: Dostal, Narbeshuber, Grlic

Belo in barvasto blago za perilo

flanelo za pidžame in srajce, flanel rjuhe in deke, odeje iz kamelne dlake, prešite odeje dobite v največji izbiri in najcenejše v novi, specialni trgovini

F. I. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 30

Da se nova trgovina vpelje, dobi vsak, kdor kupi nad Din 25,—, primerno reklamno darilce!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1,—; ženitovanjski oglasi Din 2,—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10,—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglaših reklamnega značaja se računata enokolonjska, 3 mm visoka pletiva vrstica po Din 2:50. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Krojaškega pomočnika
sprejemem takoj. Konjar Franc, Zg. Pirnič, Medvode. (b)

Prodamo

Hubertuse
nepremošljive 250 Din, in vsa oblačila po neverjetno nizkih cenah si nabavite pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (1)

Službe iščejo

Mlad pekovski pomočnik
vaje vseh pekovskih del, želi premeniti službo. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16314. (a)

Lepa zimska jabolka

na zalogi pri **Gospodarski zvezi**

Telefon 2039

Stanovanja

Sobo in kuhinjo
oddam s 1. decembrom. — Tovarniška ul. 28-L, Moste. (c)

PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nudi **Pogačnik**
Bohoričeva ulica št. 5.

Enosobno stanovanje

z balkonom se odda s 1. decembrom v Vošnjakovih ulici št. 4. Polzve se istotam pri hišnici. (c)

KAPPEL pisalni stroji

so mojstrovinna pisniške tehnike. V vseh cenah, za pisarne in potovanja. Plačilo v obrokih. Jamstvo **KLEINDIENST & POSCH** Maribor, Aleksandrova 44

Vnajem

Skladišča in garaže
se oddajo takoj v najem v sredini mesta Ljubljane. Pojasnila daje odvetnik dr. Zirovnik Janko Ljubljana, Knafljeva 2/11

Nogavice, rokavice

in pletenine vam nudim v veliki izbiri najugodnejše in najcenejše vrstke (Kari Prelog, Ljubljana, Zidovska ulica in Stari trg) (1)

Objave

Potom sodne dražbe
v konkurzu pok. Franca Pustotnika se prodaja terjatev v znesku 215.819 dinarjev in v znesku Din 29.983, ter 26 prostosledov (cink, baker, antimon) na dan 5. 11. 1936 ob 9. uri pri sreskem sodišču na Brdu. Konkurni upravitelj: Kornhauser Drago, Tavčarjeva 3, tel. 32-77.

Prodajam
razne vozove, konjsko opremo, slamorenjico in pohištvo. — Jegličeva 16, dorišče. (1)

Trgovino z inventarjem

na najpogostejši točki v Ljubljani, prodam. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 16317. (1)

Tinček in Tonček v Atlantidi

198.
Tinček ne najde miru

Komaj je Tinček zaprl oči in malo zadremal, že se je spet budil. Pomel si je oči in zagodrnjal: »Hvala Bogu, da ljudje v Ameriki nimajo perotnic. Med spanjem bi jim bile v veliko napoto. Človek se ne more niti udobno zlekniti po tleh.«
Ker je ležal v znak, ga je že ves hrbet bolel.
»Poskusimo ležati na trebuhih si je rekel.
A tudi v tem položaju ni našel miru in počitka. Na trebuhu človek že leži nekaj minut, dalj časa pa ne.
Tinček je srdito planil na noge in premišljeval, kako bi legel, da bi pokojno zaspal. Dolgo je premišljeval, nazadnje se je pa le domislil:
»Poskusimo še tako, kot spijo kokoši!«

Rečeno — storjeno. Tinček je splezal na skalo in počepnil na njej kot kokoš. In kakor se vam bo čudno zdelo — v tem položaju je kaj kmalu sladko zasmrčal.
Medved pa je še vedno vohal po zraku in renčal. Zavohal je pečenko in se poželjivo obližnil, okoli gobca...

Posrestva

Najvarnejša naložba
kapitala! Veliko, novo vilo z velikim vrtom prodam. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Restabilno« št. 16331. (p)

Kupimo

Kupimo:
parno lokomotivo in diesel motor na surovo olje, oboje rabljeno, v dobrem stanju, za štrino medosja 0,60 m, kakor tudi tračnice od 5—7 kgr. Ponudbe na: Ugljenik Stari Golubovac. (k)

Denar

Bančne, kreditne in denarne posle
kupoprodajo vrednostnih papirjev izposujem najkulantneje takoj v gotovo vint.

Vsakovrstno

ziato kupuje
po najvišjih cenah **CERNE, ruvelir, Ljubljana** Wolfova ulica št. 3.

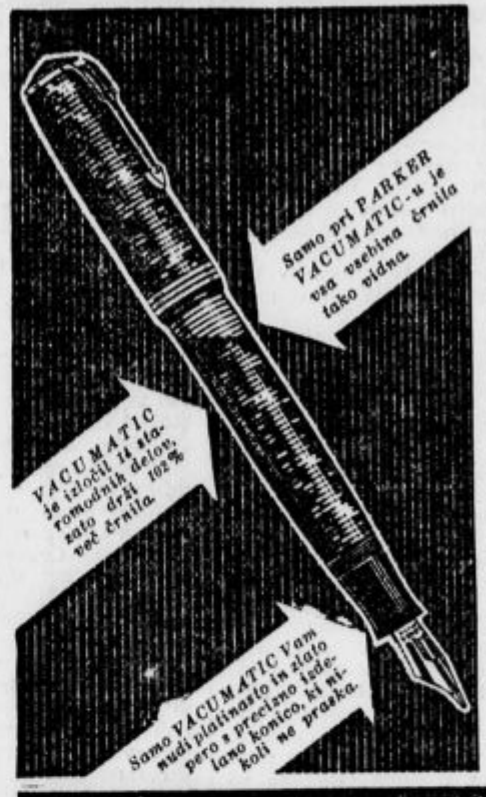
AL PLANINSEK.

Ljubljana — Beethovna ul. 14/L. — Telefon 35-10

Glasba

Citre
prodam za 160 Din. Dobrošček, Karlovska 15. (g)

PRIMERJAJTE IN PREPRIČALI SE BOSTE: PARKER VACUMATIC JE V VSAKEM OZIRU BOLIŠI

Vpoštevajte, da PARKER VACUMATIC drži 102 več črnila, in da se mu obseg ni povečal in sicer zato, ker nima gumijastega rezervarja, ventila, ne sesalke na vzvod kakor nalivna peresa drugih izdelkov, ki zaradi tega tekom časa postanejo neuporabna.
VACUMATIC vam vedno pokaže, koliko črnila je še v njem in torej še več dni naprej veste, kdaj ga je treba znova napolniti, in zato ni neprijetnih iznenadenj.
Preizkusite končno tudi samo pero, PARKER-jevo platinsto in zlato pero, čigar konica je izdelana v največjo pazljivostjeter se nikdar ne zatika ali praska. STANDARD modeli imajo popolno zlato pero.
Obiščite najbližjo trgovino PARKER nalivnih peres in prepričajte se s primerjanjem s drugimi nalivnimi peresi o boljših lastnostih VACUMATICA-a.

Parker VACUMATIC

MAXIMA Din 750— MAJOR Din 600— SLENDER Din 500— STANDARD Din 450— s prikladnimi svinčniki Din 250— in 350—
PARKER QUINK-Drugih navadnih črnil NOTTER I DRUG, GUNDULIČEVA ul. 5, ZAGREB.

Vsak naročnik »SLOVENCA« je zavarovan!

Poravnajte pravočasno naročnino!

Damske plašče

dekliske in otroške v vseh velikostih, kakor tudi vso ostalo damsko in otroško konfekcijo cenejše vrste dobite v največji izbiri pri **F. I. Goričar :: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29.**
Lastna delavnica za konfekcijo. Sprejemamo tudi po naročilu.

+ Umrla nam je naša nadvse ljubljena mamica, gospa Marija Skrajnar
po velikem trpljenju, previdena s tolažili sv. vere, v starosti 86 let.
Pogreb bo v torek ob 2 popoldne iz Streliške ul. 4 na pokopališče pri Sv. Križu.
Ljubljana, Novo mesto, Kamnik, dne 1. novembra 1936.
Slavko Skrajnar, sin; č. s. Evdoksija in Fani Skrajnar, hčerki.

Tovarna novega človeka

»Saj mora vendar biti rusko ljudstvo posta navajeno,« je nadaljeval Andrej Ivanovič svoja razmišljanja. »Kadar so se Rusi pripravljali na kaj velikega, so se vedno prej pošteno postili. Ali se ne spominjate iz ruske zgodovine? V letu 1612, ko je knez Požarski šel proti Poljakom, takrat v vsej Rusiji nekaj dni niso nič jedli, celo dojenčki so se morali postiti, da bi mogla vojska s čistim sreem korakati proti sovražniku...«
»Andrej Ivanovič, zopet ste nekoliko preveč pili!« je rekla Agrafena Aleksejevna s mirnim glasom, ko je napravljala ogenj v sobni peči. »Prav lahko se vam jezik spozabi in imeli boste največje sitnosti!«
Ne da bi pazil na njene besede, je Andrej Ivanovič govoril dalje:
»Kateri Evropejec pa bi vzdržal tako strašno revščino, kateri narod bi to prenesel? Ljudje bi že davno ponoreli, bi si med seboj grizli grla ali pa, kar je najbolj verjetno, našli bi pač sredstvo, da se rešijo bede. In mi? Mi gladujemo, hodimo nagi okrog in čakamo, upamo na nekaj, kar naj pride. V moji mladosti smo stavili up na ovčji kožuh mužika in smo klicali z Bakuninom: »Ti absolutni ovčji kožuh, ti kožuh bodočnosti, ti komunistični, ti socialistični kožuh ti!« No, sedaj smo ga dosegli, ta ovčji kožuh, in sedaj se godi ljudstvu še mnogo slabše, zdaj šele prav stradamo! Kdo nas bo zdaj nasitil? Dobro, danes sem dobil svinjske parklje — toda kaj bo jutri? S petnajstimi rublji mesečne plače, ki si jih zaslužim z delom domačega hlapca, si ne morem

kupiti niti par čevljev! Pa vendar moram biti še vesel in hvaležen, kajti kot lišencec imam le eno pravico — pravico, da poginem od gladi! Torej, pogledajte, Rus sem in zato poginjam lepo ponižno in pokorno...«
Andrej Ivanovič je pogledal svoje suhe, blede, umazane roke in nadaljeval:
»Da, to je tako, v svetem pismu stoji zapisano: »Če hočeš biti popoln, zapusti vse in pojdi za menoj!« Z največjim zadovoljstvom bi sedaj šel za Kristusom, kamorkoli bi on hotel, toda njega ni! No, da, saj niti ne more priti; v Rusiji vendar nihče več ni cesar nima, kako naj potem kaj zapusti! Po mojem mnenju je navažnejše, da naučimo človeka — umetnosti umiranja. Prej nekoč sem se zelo mnogo bavil s koranom; neki moji predniki so bili tatarski knezi in njim na ljubo sem bil vendar to dolžan storiti! Prav dobro se spominjam na stavek iz njega: »Kdo pozna bistvo usodne noči?« Glejte, tako pasje slabo se nam godi, pa vendar se tresemo pred to usodno nočjo! Oh, kako se bojim noči brez spanja! Mislim, da je Voltaire nekoč dejal, da sta sen in upanje isto...«
Andrej Ivanovič je nekaj minut molčal, nato je govoril dalje:
»Sedaj moram misliti na Beethovna. Umrl je v žalosti in ubožtvu, toda kronan z vencem slave. Če umremo, s čim nas bodo kronali? Zakaj želi biti človek v svoji smrti in vsak način kronan z nečim?«
Tedaj so se odprla vrata in vstopil je Pavel Ivanovič. Obrnjen proti Andreju Ivanoviču je dejal:
»Bilo je vendarle osem voz in ne šest! Obvestil sem o tem že studentko delavske fakultete!«
Človek, ki nima pravice do prehrane itd.

Sedaj je delo končno toliko napredovalo, da je Agrafena Aleksejevna mogla pristaviti lonec. Moža sta jo napeto gledala, kako spretno se je vrtela pred malo odprtino sobne peči, in kmalu je napolnil prostor prijeten vonj. Bleda obraza »lišencec« sta rdela in veselje bližajočega se užitka je razsvetlilo njune oči.
Tedaj se je oglasilo na vratih glasno trkanje in preden je še mogel kdo vstati, so se odprla in v sobi sta stala dva miličnika.
»Kdo je tu Pavel Ivanovič Tarasov?« je vprašal eden izmed njiju osorno.
»Ta prekleta študentka te je torej le naznanila!« je šepetala Agrafena Aleksejevna sama pri sebi, medtem ko se je Pavel Ivanovič javil.
»Nedolžen je! Vse to sem si izmislila jaz, on ni kriv!« je kričala Agrafena Aleksejevna in se oklenila Pavla Ivanoviča, ki se je ves tresel. »Mene morate zapreti, ne njega!«
»Vas, državljanka, nama ni treba prijeti!« je rekel miličnik, jo odrinil v stran in se obrnil k Andreju Ivanoviču. »Toda tega državljanca bova tudi vzela s seboj.«
»Kdo pozna bistvo usodne noči?« je mrmral Andrej Ivanovič sam pri sebi. »Moje slutnje me torej niso varale. Zdaj se bom moral zagovarjati za vse svoje prednike, ruske in tatarske!«
Tedaj se je pričela Agrafena Aleksejevna nenadoma zibati; krčevito se je zgrabila za srce in je nato padla na tla kakor kos lesa. Pavel Ivanovič se je zgrudil nanjo in zakričal:
»Zdravnika! Zdravnika!«
»No, zdravnik bo tudi brez vas prišel! Sicer pa itak igra samo komedijo! Le pojdiva, nimava časa!« je rekel miličnik.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA
Celotelefon naročnina na:
Leposlovnje in ljudsko knjižnico 7 vezanih knjig mesečno Din 25,—
Zbirko domačih pisateljev 3 vezane knjige mesečno Din 11,—
birko mladinskih spisov 4 vezane knjige mesečno Din 9,—